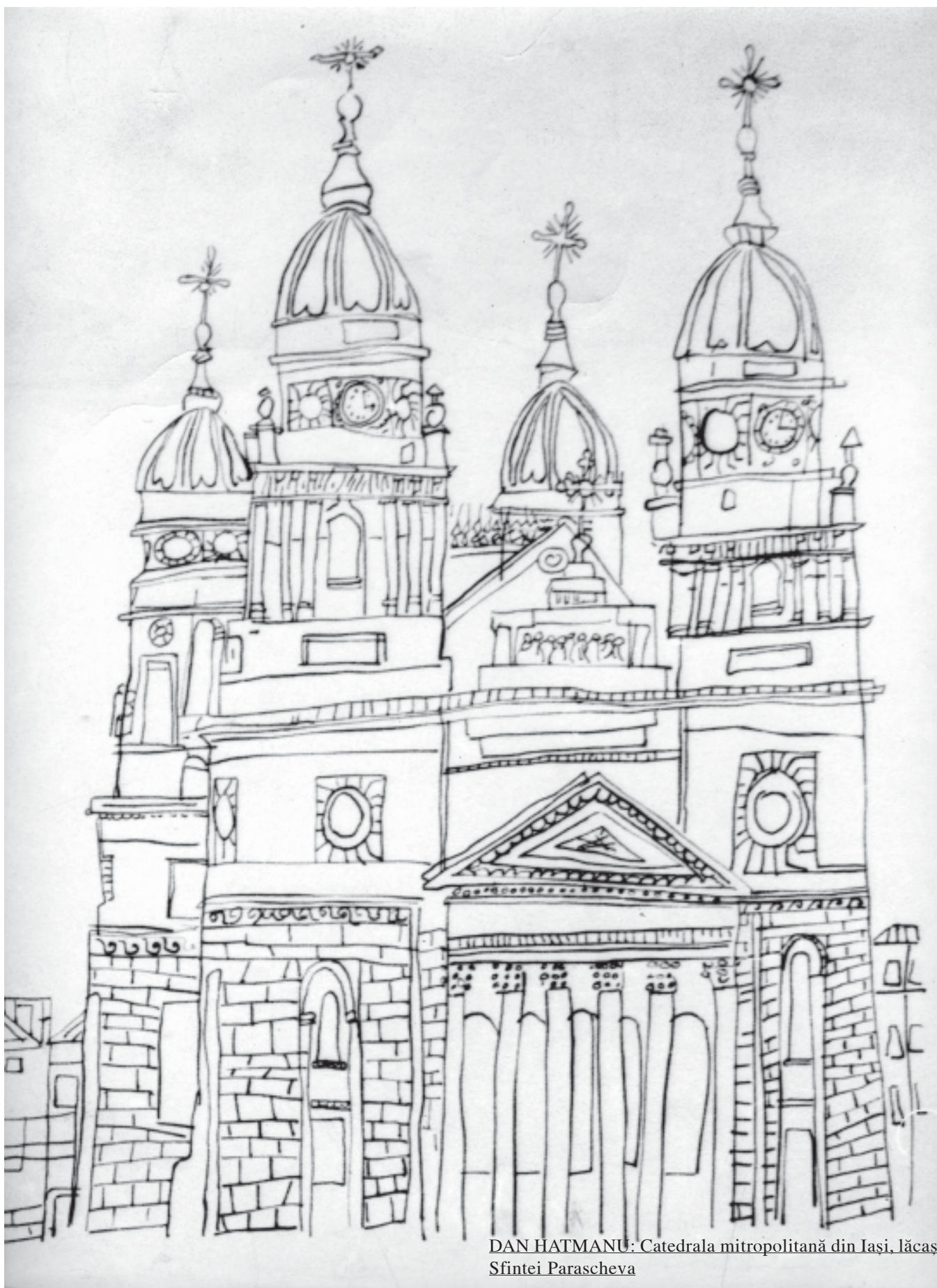

LIMBA ROMÂNĂ ȘI ISTORIA EI

G. I. TOHĂNEANU
CUVINTE ROMÂNEȘTI

O propoziție a lui Lucian Blaga, profundă și simplă, șade la temelia și constituie temeiul acestei cărți: *Limba este întâiul mare poem al lumii*. Călăuzit de acest adevăr atingător, am convocat, ca să-mi illustreze « Cuvintele », pe poeți, iar dintre prozatori pe aceia mai apropiați de tărâmul Poeziei. Mă gândesc, înainte de toate, la Sadoveanu. Căci – potrivit aceluiași Lucian Blaga – *Poetul nu este un mântuitor, ci un mântuitor al cuvintelor. El scoate cuvintele din starea lor naturală și le aduce în starea de grație*. Procedând astfel, am urmărit să pun la îndemâna unui număr cât mai mare de cititori – în primul rând: slujitori ai școlii – o carte nu numai convingătoare, ci și, dacă e cu putință, agreabilă. În ce măsură am reușit, vor chibzui și vor decide “beneficiarii” /.../ Ca în atâtea alte împrejurări, abordez, și de data aceasta, vocabularul românesc de pe o poziție nu exclusiv lingvistică, ci integratoare, apelând la luminile istoriei și poposind, de câte ori este posibil, în luminișurile culturii. Scriind o carte de lexicologie – iar aceasta din urmă, ca “știință a cuvintelor”, legându-se, mai strâns decât celelalte ramuri ale lingvisticii, de literatură – nu puteam să uit că ea, literatura, este, în esență, “arta cuvântului”. Privind astfel lucrurile, volumul înțește să se recomande ca o pledoarie – indirectă, dar, poate, cu atât mai persuasivă – pentru alianța indelebilă dintre știința limbii și realitatea lingvistică, pe de o parte, iar, pe de alta, știința literaturii și creația literară. O atare alianță se justifică pe deplin și în planul teoretic, iar raționamentul este nu se poate mai simplu. Într-adevăr, dacă unitatea de bază a intercomunicării obișnuite cu ajutorul limbii, dacă însuși suportul ei îl aflăm în cuvânt, tot atât de adevărat este că, dintre toate întrușipările lui, ale cuvântului, cea mai aleasă și mai nobilă se realizează la nivelul superior al artei literare, al Poeziei. Nu voi putea, așadar, concepe studiul științific al limbii fără sprijinul viguros al literaturii, după cum nu mi-l pot închipui pe Poetul adevărat nici pe criticul literar de vocație fără cunoștințe temeinice de lingvistică generală și, mai ales, de istoria vocabularului. Mărturisită sau nu, această « concepție » - dacă nu cumva termenul sună pretentios, fiind vorba de adevăruri atât de simple – îi însuflește pe toți reprezentanții de frunte ai lingvisticii românești, de la « corifeii » Școlii Ardelene și Bogdan Petriceicu Hasdeu până la venerații noștri contemporani, academicienii Iorgu Iordan, Al. Rosetti, Al. Graur. În prima jumătate a veacului, orientarea amintită a fost ilustrată și încununată de activitatea și opera lui Sextil Pușcariu, a cărui pildă de patriotism luminat în studierea limbii române mă străduiesc, după puteri, să o urmez « longo intervallo », adică « la o respectuoasă distanță ».

Și de data aceasta am optat, în cercetarea vocabularului românesc, pentru singura perspectivă fecundă: cea « verticală », istorică. În chipul cel mai firesc și cu o bucurie greu de stăpânit, am ajuns, astfel, de cele mai multe ori, « la obârșie, la izvor », adică la pragul dintâi al limbii latine. Strădania aceasta, « regresivă » numai « la propriu », îmi este răsplătită « cu asupra de măsură » prin împlinirea și rotunjirea fizionomiei cuvintelor noastre, prin dezvăluirea feței lor ascunse, prin luminarea mutațiilor semantice suferite, prin re-cunoașterea și restabilirea afinităților latente întunecate de eroziuni ale sunetelor și de lunecări ale sensurilor. Așa stând lucrurile, una din concluziile vrednice de reținut ale cărții ar trebui să fie aceea că singură latina este în stare să depună mărturia cea mai completă, mai autorizată, mai convingătoare despre bogăția, varietatea, suplețea; despre disponibilitățile de înmlădiere semantică și nuanțare expresivă ale cuvântului românesc.

DAN HATMANU: Catedrala mitropolitană din Iași, lăcașul Sfintei Parascheva

LIMBA ROMÂNĂ ȘI ISTORIA EI

ATAGURI LA UNITATEA LIMBII ROMÂNE DE PE VREMEA LUI GUZA VODĂ

SCRISOAREA M. Sale Domnitorul Ioan I către Sofronie
Patriarhul Constantinoplei, în cauza independenței bisericii române

“Prea Sinte Părinte !

Ca un fiu smerit al Sântei biserici orthodoxe. am priimit cu cea mai adâncă pietate părintescă prea fericirii voastre epistolă; nu pot însă ascunde, că vătămătoarea purtare ce au ținut aici arhimandritul Cleobule, însărcinat de a-mi o aduce. m-au pătruns de cea mai viuă mâhnire. Cuvioșia sa au părăsit toate datoriele sale, și în loc de a îndeplini pe lângă mine misiunea sa conciliatrice, nu s-a sfiit a face acte imprudenți, a frecventa oamenii desordinați, a patrona ideile lor; astfel că însușindu-și prin aceasta un rol neînvoit de legi, guvernul meu a fost constrâns a întrebuița - durere -, o rigoare neuitată în contra trâmășului prea fericirii voastre. Totuși am citit scrisoarea prea fericirii voastre cu ochii minții, și închinând cugetările mele cele mai ascunse mântuitorului nostru, carele este inceputul și capul nemuritor al bisericii, m-am întrebat dacă în adevăr, o națiune este condamnabile, fiindu-că a voit să întărească pe pământul ei fundamentele pe cari sunt așezate strălucirea eternă și gloria neînvinsă a bisericii orthodoxe, m-am întrebat dacă, în adevăr, legile de organizațiune și de discipline acum consimțite de o țară întreagă, de cler și popor - dacă acele legi, prin care se stabilesc o mai folositoare ordine materiale în biserica ortodoxă română, sunt într-atât depărtate de spiritul sântelor canoane și de usul seculariu păzit în țările orthodoxe, încât au putut merita din partea celui mai venerat și

onorat dintre păstorii creștinătăței, o manifestare atât de însemnătoare către capul unei națiuni care în cursul timpilor, de-a pururea a arătat o nemărginită îngrijire și o credincioasă iubire pentru biserica sa.

Apoi în sinceritatea animei mele nu pot deocamdată a nu mărturi prea fericirii voastre că misiunea ce ați încredințat arhimandritului Cleobule, că rostirea actelor ce le au adus sunt fără exemplu în analele țarei, și fără precedente în tradițiunile bisericii independente a Daciei. O asemenea crudă ispită nu puteam ascepta să ne lovească chiar din acea parte care în zilele ei de asuprire și de necasuri a primit de la noi în timpi vechi, și primesce chiar astăzi cu mână largă, atâtea și atâtea mari dovezi de iubire și de generositate precum n-au primit din nici-o parte a lumii creștine. Ca creștin, aș fi dorit a putea ascunde sub umilînța ce se cuvine unui supus fiu al bisericii dureroasa suprinde ce mi-a causat inițiativa luată de prea fericirea voastră, într-o așa gravă pornire în contra țării mele însă: ca Domn, purtând sarcina trecutului și a viitorului națiunei române nu pot tăcea, ci sunt dator a apăra, în contra oricărei încercări, antica autocefalie a bisericii dace.

Voi întreprinde dară, prea sinte părinte, a proba preafericirii voastre, cu dreptul bisericii universale, cu sântele canoane în mână, cu dreptul, cu usul, cu datinele consacrate de seculi ale bisericii Daciei - drept, usu și datine recunoscute de toată biserica, și anume de biserica Constantinoplei -, că Români, în afacerile lor bisericesci, și astă-dată ca totdeauna, s-au ținut în îngrădirile spiritului credinței lor, în marginile

(continuare în pag.2)

AGIRO - o organizație în plină acțiune

Asociația Generală a Învățătorilor din România (AGIRO) a difuza în 26 noiembrie în toate școlile din România și pe adresele sucursalelor noastre din străinătate un apel în zece puncte în scopul de : ...a se completa toată legislația din sfera educației încât peste tot (de la MECT și până la nivelul școlii și în orice problemă) oriunde se prevede consultarea de către patronat a sindicatelor sau a reprezentantului sindicatului să apară „și a asociațiilor profesionale” sau „și reprezentantului asociației profesionale” în conformitate cu articolul 9 din Constituția României care prevede că sindicatele, patronatele și asociațiile profesionale contribuie la apărarea drepturilor și la promovarea intereselor profesionale, economice și sociale ale membrilor lor în condițiile legii.

Asociația Generală a Învățătorilor din România (AGIRO) este (conform statutului) „o asociație non-guvernamentală, nonprofit, independentă, cu beneficiu public, continuatoare a Asociației Generale a Învățătorilor din România cu statut autentificat de Tribunalul Ilfov cu nr. 12686/1927 prin sentința nr. 39/30 iunie 1927 (de atunci în România Ziua Învățătorului este 30 iunie) și înscrisă în registrul persoanelor juridice nr. 354/1927; cu activitatea abuziv întreruptă în 1945 și reactivată prin hotărârea celui de al XXVIII-lea Congres Național al Învățătorilor din România și al Învățătorilor Români de peste Hotare de la Arad din 28-29 octombrie 2006”. AGIRO este semnatară a pactului național pentru educație.

AGIRO a înțeles și înțelege prin „învățător” cel „care învață copiii”. Iată exprimarea statutară a acestui fapt: a) Art. 1 din statutul AGIRO din 5 sept 1938 „Membrii

corpului didactic din România se constituie într-o asociație generală unitară, cu numele Asociația Generală a Învățătorilor din România”. b) Art. 8 din actualul statut în vigoare al AGIRO „promovarea intereselor profesionale, sociale și materiale ale educatoarelor, învățătorilor, institutorilor și profesorilor”. c) Art. 9 din actualul statut în vigoare al AGIRO „Poate deveni membru al Asociației Generale a Învățătorilor din România orice persoană fizică sau juridică care depune o adeziune scrisă în acest sens. Foștii membri ai Asociației Generale a Învățătorilor din România de până în 1945 fac parte de drept din asociație”.

AGIRO a organizat al XXIX-lea Congres Național al Învățătorilor din România și al Învățătorilor Români de peste Hotare din 6-7 septembrie 2008 de la Palatul Parlamentului din București la care au participat 1300 de delegați din toate județele României și din încă 9 state cu comunități românești autohtone și invitați, președintele Academiei Române, parlamentari, europarlamentari, reprezentanți MECT, ai bisericii naționale, ilustre nume din științele educației, lideri de federații sindicale. Toți europarlamentarii și parlamentarii prezenți la congres, în unanimitate s-au angajat în a susține în parlament toate propunerile AGIRO făcute la tribuna congresului. Congresului i-au fost trimise mesaje de susținere din partea celor mai înalți oficiali ai statutului român. Medalia de aur (înregistrată la Banca Națională) acordată Congresului Învățătorilor în 2006 și care s-a aflat în păstrare până la acest congres învățătorilor români din Tiraspol-Transnistria, a fost transmisă până la congresul din 2009 colegilor din Cernăuți. Deja au fost depuse candidaturi pentru organizarea congresului al XXX-lea din 2009 la Piatra Neamț și a celui de al XXXI-lea, din 2010, la Cluj. Hotărârea

definitivă privind locul desfășurării viitorului congres, care dorim să țină 5 zile și să fie dublat și de un curs de formare excepțional pentru participanți se va lua după analizarea și a altor candidaturi și în funcție de sprijinul autorităților locale și centrale acordat evenimentului. Buletinul Congresului 2006, Buletinul Congresului 2008 și Revista AGIRO nr 1 (care conține statutul și toate propunerile noastre detaliate) se pot descărca și consulta de la rubrica „Publicații” de pe www.aiarad.ro

AGIRO funcționează ca o federație având în jumătate din județele României asociații județene ale învățătorilor care sunt membre AGIRO (13 membre fondatoare, celelalte aderând ulterior), iar în cealaltă jumătate a județelor sucursale județene ale AGIRO. Mai avem sucursale în alte 7 state în care există comunități românești și în care COLEGIILE NOȘTRI APĂRĂ FRONTIERELE LIMBII ROMÂNE.

Conform statutului, „Membrii Asociației Generale a Învățătorilor din România se asociază în scopul cultivării spiritului de solidaritate, al ridicării prestigiului școlii și al cadrelor didactice, al recuperării tradiției asociative învățătorești începută la 1869 și a patrimoniului istoric al asociației, al creșterii eficienței actului educativ prin dezvoltare profesională, ameliorarea legislației, a programelor, a manualelor și a materialului didactic, al promovării și apărării drepturilor și libertăților omului, al progresului comunității din care fac parte și al comunității românilor de peste hotare și al promovării intereselor morale, sociale și materiale ale membrilor.

AGIRO aderă la Asociația Cadrelor Didactice Europene - partener al Comisiei Uniunii Europene.
Viorel DOLHA
-Președinte AGIRO

ATAURI LA UNITATEA LIMBII ROMÂNE DE PE VREMEA LUI GUZA VODĂ

(continuare din pag.1)

prescripțiilor canonice și în limitele legăturilor și drepturilor ce au avut și are Statul în fața bisericii sale naționale, în veri-ce timp și în veri-ce parte a lumii ortodoxe. Nici să vă mirați, prea fericirea voastră, văzând un fiu smerit al bisericii discutând, deși mirean, despre cele bisericești. Auguste exemple ale laudaților împărați ai Constantinopolei ma autorizează a o face și poate noi Români din Dacia Trajană, avem oaresicari drepturi de a fi ascultați pentru că, creștini din primii seculi ai creștinătății, succesiv am suferit toate invasiunile barbarilor, fără ca ele să ne fi putut cotropi; și așa, am controversat cu o justa mândrie națională, limba, legile și tradițiile nobililor noștri suitori, și, cu ele, instituțiile și datinile primitive ale bisericii, cari s-au păstrat la noi într-o puritate mai neatinsă decât în multe alte părți. Așa s-a mântuit între Români acea veche și laudată datină a bisericii primitive, care de dorit era să se fi pastrat pretutindeni, că clerul și poporul împreună constituie biserica lui Christ. Datinele acelea primitive tocmai, și acele instituții ne-au povățuit a sci, ca o altă biserică, fiecare va fi, nu poate avea dreptul de a se amesteca în trebele de administrațiune și disciplină interioară ale unei alte biserici independente și autocephale. [...]

Balligot către Bardeanu (oficial) - 10 octombrie 1865

„N-ați uitat cele ce vă spuneam în depeșa de ieri despre încurajările pe care boierii și ultra-liberalii le află din partea unora dintre agenții străini; s-ar părea ca d. baron d'Offenberg este ținut sa justifice, cel puțin în parte, aceste presupuneri.

Agentul țarului a venit să-i citească Altei Sale un pasaj dintr-o depeșă a d. Ministru al Rusiei la Constantinopol: d'Offenberg a dat Principelui asigurări că nu esle autorizat să facă o astfel de comunicare, dar că, în astfel de împrejurări nu se conduce decât după sentimentele de simpatie ce nutrește pentru Guvernul Român și de dorința sinceră de a fi agreabil Altei Sale, sentimente de care Altea Sa a putut a se indoi. In pasajul citat de d. baron d'Offenberg, generalul Ignatieff recomandă Agentului său a consilia pe Principe de a se apropia de oamenii rămași departe de treburile țării, în urma loviturii de stat de la 2 mai: de a nu se priva de concursul oamenilor experimentați, care pot să aducă servicii utile, de a nu închide urechile, în anume momente critice, unor preveniri dezinteresate și care vin din partea unei Puteri ale cărei sentimente nu oscilează conjunctural, ci au fost, în toate timpurile, favorabile

Principatelor Unite.

D'Offenberg dezvoltă în continuare concepțiile d-lui general Ignatieff. Mai continuă o vreme complezent cu principii de felul acesteia, apoi se strădui să-l convingă pe Principe că Altea Sa n-a aratat poate atâta prudență pe cât era necesar, sprijinindu-se întotdeauna, și uneori chiar în mod deschis pe politica Împăratului Napoleon, că Altea Sa a sacrificat multe ideilor politice și sociale care nu sunt compatibile cu poporul roman; că Altea Sa ar favoriza într-un grad prea înalt latinismul în dauna credințelor care au rădăcini profunde în țară și care sunt comune cu ale Rusiei, care, față de acestea, s-a aflat profund intristată. [...]

Aceasta ar fi o modalitate de sinceră apropiere față de Rusia; ar fi o înțelegere ce ar permite de a calma gravele chestiuni religioase care neliniștesc marea biserică a Orientului și de a regla problema nu mai puțin gravă a mănăstirilor închinată.

Principele a răspuns Agentului că niciodata nu a consultat și nu va consulta niciodata, în rezolvarea treburilor guvernului său, decât adevăratele interese ale țării; ca el nu e nici Francez, nici Rus, nici Austriac, ci e Român.»

C.A. Rosetti :

Și-acum când dovedirăm din nou și prin cele scrise și prin fapte că nu ne-am schimbat și nu ne vom schimba în nimic credințele și ideile noastre și trebuind să sfârșim această mărturisire, deja prea lungă, s-o încheiem cu unul din cele mai sfinte învățăminte ce ne-a dat acum câțiva ani acel geniu al Franței ce se numește Ed. Quinet. In scrierea sa despre români, face o schiță despre toată istoria noastră și arată și gloria prin care am trecut, și monopolul în care ne-am încheiat, precum și cauzele suirii trecute și ale căderii ce-a urmat-o. Face însă ceva și mai mult, căci arată cum s-a operat acea mare minune că națiunea aceasta nu și-a dat pe deplin sufletul în acea înecare atât de mare de invasiuni și de vițuri. Între cauzele cele mai puternice care ne-a scăpat d-a muri prin acea spăimântătoare asfixie, d. Quinet pune și limba. Arată prin ce lupte limba noastră scapă din toate loviturile politice și religioase și cum el, și mai cu seamă ei, datorim în mare parte existența noastră. Într-unul din capitolele acestei însemnate scrieri, sub titlul *Regenerațiunea morală*, venind la presint și arătându-se ce trebuie să facem spre a ne regenera, spre a fi în adevăr, iar nu a părea numai ca suntem, zice :

„Adăugați (pe lângă aceste reforme) libertatea cuvântului și a presei, căci nimeni nu va înțelege că, dreptul de căpetenie al naționalității voastre constând, precum s-a văzut, în limba națională și poporarlă, cel dintâi act al reorganizării să fie de a lăntui cuvântul. Prin el ați putut scapa cu viață, respectați-1 !»

Albina românească

publicație a

MIȘCĂRII PENTRU PROGRESUL
SATULUI ROMÂNESC - FUNDATIA EPISCOPUL

GRIGORIE LEU

realizată în colaborare cu

**ASOCIATIA COMUNELOR DIN
ROMÂNIA**editor: CASA DE EDITURA ȘI PRODUCȚIE AUDIO-
VIDEO-FILM „REALITATEA”.

Înregistrată la Registrul Comerțului

J40/5587/1991

Cod fiscal: R33954;

cont la Banc Post- Sucursala Moșilor

nr: RO11BPOS70202902964ROL01

Cod Publicații Poștă 19086

ISSN 1583-2546

REDACTIA:**Nicolae Dragoș și Emil Drăghici -
senior editori; Dragoș Sarchizian -
secretar general de redacție; Gheorghe
Manea, Sergiu Târa, Alexandru
Dumitriu, Simona Constantinescu,
Antoaneta Matei**Director marketing și publicitate - **Tudor
Leu**. Tehnoredactare computerizată - **Ve-
ronica Ionescu**. Adresa: Redacția și
Administrația: bd. Dacia nr. 126, sector 2,
București 020064.

Telefon/fax: 021 6105659

E-mail: albina@vipnet.ro;Internet: www.cartesiarte.ro**Abonamente: 24 lei anual, 12 lei - 6
luni, 6 lei - 3 luni.****prețul unui exemplar - 2 lei****Abonamente de sprijin: 100 lei anual.****Tipărit la Tipografia CERA**

ACTUALITATEA PRIN OAMENI, FAPTE, NĂRAVURI

Criza sau excrocheria bancară

In Germania de după război doi camarazi se revăd. Unul e bogat. Cum ai făcut avere ? întrebă cel sărac. Bogatul: vând cartofi în stil mare, îți vând și ție, dacă vrei. Săracul îi dă toți bani care-i avea și capătă un vagon de cartofi, care-l aștepta pe peronul 5 de la gară. Ajuns aici, săracul nostru nu vede nici un vagon. Revenind la camaradul lui în care avea încredere din tranșeie îi cere banii. Acesta îi spune că nu-i mai are (i-a investit în alte vagoane, case și terenuri), dar să nu fi trist sau îngrijorat, cel mai bine ar fi pentru el să vândă vagonul de pe peronul 5 mai departe și astfel să se îmbogățească, ca și el.

In SUA după atacul terorist din centrul financiar din New York și criza de la bursă cauzată de euforia IT asistăm la o acțiune similară, numai că acum toți știu că la gară, pe peronul 5, nu-i nici un vagon cu cartofi, dar băncile l-au vândut în stil ne mai cunoscut în istorie și că întreaga lume e în criză economică.

Totul a început cu fuga de acțiunile IT și încrederea în case și terenuri. Așa că băncile dădeau credite pentru construcția de case la cine putea sau chiar și la cine nu, adică nu avea venit, job sau alte valori. Creditul ninja: no income, job or assets. Subprime. Banca încasa însă comisionul și vindea mai departe ipoteca dubioasă pe casă, acum frumos împachetată cu alte credite și înfrumusețată cu AAA (hârtie de valoare de cea mai mare încredere bancară), de o agenție plătită desigur de banca implicată în excrocherie.

Orice tranzacție de peste 10.000 dolari sau euro este urmărită de teama terorismului, dar faptul că băncile din SUA au vândut astfel de credite dubioase, infectate n-a băgat nimeni de seama ? Ba da, dar atât timp cât se încasa comisioane grase – profiturile băncilor au ajuns să fie 40% în totalul profiturilor din SUA – administrația Bush refuza orice aluzie la acest jos piramidal, bine cunoscut de la țigani (rromi), Caritas (Cluj), FNI (București).

Acum, când totul se prăbușește, constatăm ca valoarea bursei pe plan mondial de 60 bilioane, prețul materiilor prime (în afară de aur) s-au înjumătățit, iar cel al imobilelor a scăzut cu 20 și 50%. Încrederea în obligațiile financiare ne garantate de stat s-a pierdut. Bănci din SUA, Anglia dau faliment sau sunt naționalizate. Anglia vrea în Euro-Land.

Vina este a celor doritori de case și a băncilor fără scrupul dar și a statelor. SUA are o datorie de 10 bilioane - 10.000.000.000.000 -, Germania de 1,6 bilioane, Japonia s-a îndatorat cu de două ori BIP-ul s.a.m.d. Datoria externă a României de 60 miliarde euro pare minoră, poate de aceea se discută atât de puțin această chestiune de interes public sau poate are dreptate dictonul clasic: „lumea vrea să fie înșelată, așa că hai să o înșelăm / mundus vult decipi, ergo decipiatur”.

Prof. dr. Viorel ROMAN, consilier academic, Germania

Prestigiosul cărturar

Providența trimite, mereu, spre cei doritori să asculte, mesajele ei, pe cât de tainice, pe atât de elocvente, pune dinaintea celor doritori să priceapă « coincidențele ei semnificative ». Astfel, chiar în preziua **Sărbătorii naționale a limbii române**, s-a mutat « de la moarte la viață », cum zice **Scriptura**, unul din cei mai de frunte și mai devotați slujitori, în contemporaneitate, ai graiului românesc. (N.R: *Al căruifragment de studiu îl publicăm în pg.1*) Plecarea sa dă un plus de gravitate Sărbătorii înseși, cerându-ne să ne oprim, o clipă măcar, din superficialitatea goanei noastre spre nicăieri, și să privim, atent, la ceea ce este esențial și definitoriu, la **ființă**, la **limbă** și **cultură**, la **conștiință**, la **fundamente**.

În noaptea de 27 spre 28 august a.c. a încetat din viață unul din cei mai prestigioși, mai erudiți și mai complecși cărturari umaniști ai României de azi, profesorul universitar doctor Gheorghe I. Tohăneanu (n. la 7 mai 1925), cel care, după convingerea mea, vorbea și scria o **limbă română perfectă**. I-am fost student. Și m-am gândit să-i omagiez amintirea (să-i omagiem amintirea) nu rostind eu (eventual, noi) cuvinte mai mult sau mai puțin meșteșugite (firești, îndreptățite, ba chiar obligatorii și acestea), ci lăsând să se desfășoare, viu, și acum, și oricând, fluxul discursului său nobil, închinat mării sale iubiri, de o viață : limba română. « Limba română ! Cum mă băntuie ea pe mine !... », mi-a declarat odată.

Eugen DORCESCU

Propunem o dezbatere

4 milioane de romani au votat degeaba

Echilibrate, fie că sunt în același timp bucuroase și nedumerite, constructive sau bătătoare de cap sau indignate, sau dezamăgite sau încrâncenate într-o ritoasă nevoie de perfecționare, primim la redacție atâtea proteste, rînduri subiective sau analize lucide privind prima experiență a votului uninominal încât devine evidentă nevoia unei dezbateri a ceea ce simt românii în legătură cu ea. Fpat pentru care deschidem aici dezbateră amintind unul dintre articolele cele mai documentate care au apărut imediat după eveniment în ziarul “Gardianul” având titlul de mai sus, invitându-i pe colegii noștri să combată mai departe împreună cu noi

Legea alegerilor uninominale, susținută de unii, blamată și chiar atacată în instanțe de alții, a creat cea mai anormală situație politică din istoria democratică a României. Calculând numărul de voturi total exprimate, pe cele în baza cărora au ajuns parlamentari candidații partidelor, precum și numărul sufragiilor adunate de candidații ramasi pe dinafara, în urma redistribuirii, constatam ca sunt mult mai mulți votanți nereprezentati în Parlament decat cei reprezentati

In Senat, unde ajung 137 de candidati, dintr-un numar total de 6.877.987 de voturi exprimate cu tinta directa catre anumiti candidati, nu-mai 2.854.426 de voturi au dus la alegerea dorita de electori. Restul de 4.023.561 voturi au intrat in sistemul redistribuirii catre can-didati care nu au fost doriti de cei care si-au exprimat votul uni-nominal

In Camera Deputatilor, unde au intrat 332 candidati, din numarul total de 6.858.439 de sufragii exprimate in mod direct pentru anumiti candidati, doar 2.916.739 de voturi au dus la alegerea dorita de alegatori. Voturile ramase, 3.941.700, in urma aceluasi sistem de loterie a re-distribuirii, au ajuns la candidatii nedoriti de catre cei care si-au exprimat optiunile.

(Claudia Toma, Cornelia Draghici, “Gardianul” nr.din 4 decembrie 2008)

PROFESIONIȘTI AI UNEI CULTURI MODERNE

- la 45 de ani de la înființarea Uniunii Cineaștilor-

Recent, inaugurând ediția din România a cunoscutului său festival internațional de scurt metraje, Fabien Riggall, fondatorul festivalului “Future Shorts” le declara bucureștenilor: “Vrem să aflăm secretul vostru. Suntem foarte interesați de România, pentru că cineaștii voștri iau toate premiile în festivaluri”.

Considerând semnificativă această afirmație pentru actualitatea vieții profesionale a cineaștilor români, ne permitem să o adăugăm aici altor argumente pe care ni le rememorează aniversarea organizației lor profesionale. Iar primul, pornește chiar de la temeiul oricărei arte reprezentat prin cei care se bucură de ea: Spectatorul !...

Pentru că, destule popoare, pe lumea asta, au ajuns la a se desfăta cu arta nouă a cinematografului, a vizualului, tocmai pentru a face saltul de la incultură, direct la o formă de tehnică atractivă care nu presupune și deprinderea cititului. În lumea contemporană devine evident faptul că, printre cele mai mari consumatoare de cinema (iar, mai nou, și producătoare de cinema) se numără societățile cu cea mai puțină știință a citirii. Poate că din pricina aceasta, cinematografiile europene se disting printr-un plus de intelectualitate, prin mai puțin comercial și mai multă povestire sinceră, prin mai puține efecte tehnice de serie și mai multă aprofundare artistică în toate compartimentele constituante ale filmului. Iar, dintre cinematografiile europene, putem spune cu mândrie că facem parte și noi.

Facem parte și prin aspirații și prin școala artistică și prin baza de inspirație care pornește mai mult de la dramaturgia de calitate, de la literatură, de la ecranizare, de la observația artistică asupra realităților și de la cunoașterea regizorală a acestor realități, decât de la rețetele de serie cu neartistice scheme fixe de suspens prin elemente de spectacol facil, produse prin cascadorii, lupte din diferite scheme sportive sau ale producției de război, artificii tehnice de digitalizare la maximum și alte inventivități neartistice care transformă filmul într-o asamblare de prefabricate, trădând adevărată trăire artistică și devind de la ea. Ei bine, privind înapoi la un secol de film românesc, putem spune că profesioniștii acestuia, de la realizatorii totali la artiștii bine cultivați în mânuirea jocului și viziunii de ansablu, a trăirii actoricești, a cuvântului și invenției acțiunii, a imaginii, coloanei sonore, scenografiei, producției, tehnicilor de prelucrare și tuturor accesoriilor din arta filmului, nu au trădat această adevărată trăire artistică.

Și, iarăși privind înapoi, la o jumătate de secol plus un deceniu de la constituirea puternicei lor organizații profesionale, ne dăm seama ni numai că nu au trădat idealul artistic adus de cea de a șaptea artă, ci l-au slujit cu mult profesionalism, conferind o statornică identitate culturală organizației lor. Întru această afirmație, avem un argument covârșitor în asentimentul publicului și în tot mai marele lui interes pentru ceea ce înseamnă arhiva producției cinematografice românești. Afirmând aceasta, ne gândim la explozia de interes pentru toate producțiile ultimilor 50 de ani care se constată pe orice canal de televiziune.

Și când ? La mai bine de zece ani în care, aceste televiziuni, au ignorat filmul românesc debordând către spectatorii lor toate producțiile posibile ale comercialului cinematografic mondial !... Da, putem spune că, de-abia după ultimul deceniu al secolului trecut, deceniul de contact al spectatorului român cu filmele produse într-o lume cu care nu prea avusesse legătură, el a fost readus cu fața spre producțiile cineaștilor săi autohtoni. Ale profesioniștilor care au construit cinematografia modernă românească. Iar reluarea acestei legături a fost atât de călduroasă încât s-a ajuns a se privi cu mare plăcere la pelicule de multe ori reluate și chiar se trăiește regretul că arhiva nu este mai bogată pentru a ne aduce în prim plan și alte posibile opere ale unor artiști cu care ne mândrim.

Sunt acestea filme deseori politizate forțat, în care s-au amestecat oameni de influență moscovită sau purtând amprenta pusă de culturnicii comunismului falimentar; sunt filme al căror subiect e uneori deviat, alte ori chiar tras de păr ca să fi putut trece de cenzura totalitaristă; sunt filme în care se vorbește ca pe vremuri, cu „tovarășe” și cu cifre de depășiri de plan. Și, totuși, un public larg, tot mai larg, le caută...

De ce ? Pentru că, în ciuda acestor amănunte, jocul actoricesc este splendid - rod al mării arte a marilor generații de actori români; acțiunea este condusă cu pricepere și ansamblul este compus cu măiestrie de regizorii formați la școala de film românesc; subtilitatea sentimentelor este trăită prin literatura de bună calitate a scenariilor, prin aportul componisticii românești la tradiția majoră a muzicii de film, prin arta imaginii cizelată virtuos de școala românească de imagine, prin aportul tuturor profesioniștilor pe care i-a avut cinematografia română și, de ce n-am spune-o ? - prin minunile de depășire a handicapurilor tehnice pe care le-a făcut ingineria românească de film.

Întreg acest mare interes, îndrăgostirea tinerei generații de vechile personaje și interpretii lor alături de curiozitatea crescândă pentru producțiile noii generații de cineaști, constituie răsplata morală pe care o primesc oamenii filmului din România din partea spectatorilor. Dacă, pe lângă aceasta, ar mai veni și vreo răsplată materială din partea oficialităților, lucrurile ar fi perfecte !... Dar și așa, fidelitatea dovedită de cei cărora ne adresăm, este încununarea celor 60 de ani de existență a Uniunii Asociațiilor noastre.

Momentul aniversar ne găsește în plină perioadă de succes a unei noi etape de producție și nu putem încheia fără sentimentul de recunoștință care ne îndreaptă din nou către spectatori. Pentru că șira spinării dreaptă a unui artist, ca și nivelul cultural al produselor sale, se mențin numai în funcție de cel căruia i se adresează. Iar artistul român a avut întotdeauna privilegiul unui public elevat, ajuns și prin folclorul său și prin arta sa cultă la un rafinament artistic ce ne caracterizează ca țară. Ca dovadă că el se menține chiar și în ciuda asaltului subcultural de astăzi. Să revenim la exemplul de la început:

În lumea contemporană - spuneam - devine evident faptul că cele mai mari consumatoare (iar, mai nou, și producătoare) de cinema se numără printre societățile cu cea mai puțină știință a citirii. Ori, faptul că dintotdeauna, de la apariția sonorului încoace, românii s-au aflat printre puținii continuatori ai lectorilor cartoanelor filmului mut, nu este doar o curiozitate culturală, ci demonstrează un act cultural mai profund, pornind de la știința de carte și ajungând până la rafinamentul satisfacției totale obținute de la jocul actoricesc pe ecran ?

Oricum am lua lucrurile, putem să ne mândrim afirmând că avem norocul unor generații de spectatori rafinați, care merită să se bucure de producțiile rafinate ale artiștilor genului. Artiști a căror existență profesională o girează, o sprijină, o slujește organizația lor înființată acum patruzecișicinci de ani. E un destin fericit în care, spectatori provenind dintr-o populație cu tradiție culturală elevată, își încurajează artiștii stimulându-i nu spre comercial, ci spre cultivarea valorilor culturale, sfidând agresiunea subculturii, chiar dacă unele instituții de artă, de media, sau ale statului cedează în fața ei.

Vlad LEU

SE PREGATESTE A DOUA EDITIE CHE-FEST
Unsprezece organizații studențești din București și-au dat mâna pentru a organiza a doua ediție a festivalului CheFest. Evenimentul se va desfășura între 15 și 18 mai, în campusurile universitare ale Universității Politehnice, ale ASE-ului și ale Universității București, desfășurat sub sloganul „Student, eliberează-te!”.

PREMIERA OPEREI NATIONALE CU LUCRARI ROMANEȘTI

Duminică 18 ianuarie la ora 18.30, Opera Nationala Bucuresti (ONB) a programat primele doua premiere ale anului 2009: operele intr-un act „Golem” și „Arald”, semnate de compozitorul roman Nicolae Bretan (1887-1968). Cele doua lucrari lirice sunt montate pentru prima oara pe scena Operei din Bucuresti, productia fiind parte a unui proiect cultural european in care sunt implicate tari precum Franta, Germania, Austria si Cehia.

Din distributie fac parte: Adrian Marcan, Madeleine Pascu, Valentin Racoveanu, Stefan Schuller, Catalin Mustata, Ionut Pascu, Madeleine Pascu si stefan Schuller. In „Arald” vor evolua si elevii Liceului de coregrafie „Floria Capsali” Laura Alecsandru, Roxana Cretan, Andreea Hosszu, Eugenia Stoian, coregrafia fiind semnata de Simona Somacescu.

Intregul spectacol se va desfasura sub conducerea muzicala a dirijorului Tiberiu Soare, iar regia îi apartine Andei Tabacaru-Hogea.

IERARHI AI BISERICII ȘI CARTILE LOR

Cartea Arhimandritului Timotei Aioanei, „Aduceri aminte despre oameni și locuri din ținutul Fălticeniilor” (Ed. Mușatinii, Suceava, 2008), a fost lansată cărții pe 15 ianuarie 2009, în Sala de Arte „Elena Greulescu” a Bibliotecii Bucovinei „I.G.Sbiera” din Suceava. A fost un eveniment de spiritualitate românească autentică, situându-se în epicentrul unui moment istoric remarcabil ce se construiește în ultimele luni. Astfel, la Crăciun, Biblioteca Bucovinei a organizat împreună cu Parohia Romano-Catolică din Suceava o lansare a volumului „Fratelui meu din exil - Perioada stalinistă în România în scrisorile Monseniorului Vladimir Ghika, preot și martir”, Ed. Galaxia Gutenberg, 2008 (carte susținută de Institutul Cultural Român prin Proiectul Cantemir), celebrând și 135 de ani de la nașterea Msg. Ghika și susținându-se conferința „In Memoriam Vladimir Ghika - 135”.

PROGRAMUL DE ACTIVITĂȚI ALE CASEI MUNICIPALE DE CULTURĂ CLUJ

Luni 19 ianuarie ora 16.00. prezentarea drd. Vasile Lechintan, de la Arhivele Naționale, Filiala Cluj, consacrată împlinirii a 90 de ani de la instalarea primei administrații românești la Cluj. În aceeași zi, prof. Luciana Vlad propune iubitorilor de literatură universală o „Incursiune în universul uman al scriitorului grec Nikos Kazantzakis”. Marti, Cristian Mureșean, redactor la TVR Cluj-Napoca, prezintă partea a II-a a filmului documentar „Noua biologie”, iar cinefilii sunt invitați, de la ora 18.30, să urmărească filmul „Croaziera” în regia lui Mircea Daneliuc, o peliculă de

referință în istoria cinematografiei românești a secolului XX. Miercuri, prof. Alin Pop va vorbi despre „Configurații astrologice ale anului 2009”, iar dr. Mihai Serban se va referi la „Sociologie și criza mondială”, temă extrem de actuală și de un larg interes inclusiv pentru locuitorii municipiului nostru. Vineri, 23 ianuarie, de la ora 18.00, în sala de spectacole a Casei municipale de cultură, sub genericul „Clujenii și Unirea Principatelor” va avea loc un spectacol muzical artistic. La realizarea lui își aduc contribuția Ansamblul coral voci Transilvane, Ansamblul folcloric „Doina Clujului”, Grupul folcloric Buciumul și membrii Trupeii de teatru Arca lui Noe. Programul manifestării cuprinde piese patriotice în interpretarea corurilor Casei municipale de cultură, un moment poetic din creația clasicilor, cântece și piese instrumentale, precum și suite de dansuri populare susținute de soliștii vocali, dansatorii, actorii și instrumentiștii ansamblurilor și formațiilor. În această perioadă, programul Casei municipale mai cuprinde și alte activități curente, zilnice, cum ar fi: cursuri de formare profesională cursul de inițiere muzicală pentru copii, precum și cel de limba engleză, întâlnirea săptămânală a cercului de esperanto, repetițiile corurilor Eufonia și Cantabile, trupeii de teatru Arca lui Noe și al grupului muzical de rock progresiv Planetarium.

ECOURILE TRADIȚIEI MARI UNIRI

În Tara Almajului, în Banatul de munte exsita obiceiul de a se sarbatori Marea Unire la data la care almăjenii i-au simțit efectul printr-o administrație efectiv românească, iar asta s-a petrecut în săptămânile de după actul de la Alba Iulia, când ecoul acestuia a cuprin întreaga țară și s-a perpetuat ca atare Astfel, după cum ne scrie profesorul Pavel Panduru cu prilejul sărbătoririi a 90 de ani de la intrarea în România Mare după Marea Unire, scolile din comună au organizat un program cultural-artistic debutând cu întreceri sportive, la toate nivelele de învățământ, apoi un program artistic cu cântece, dansuri și scenete prin care a fost cântat actul Marii Uniri. După amiaza a avut loc un simpozion cu titlul „Almăjul și Marea Unire”, unde au fost prezentate 15 comunicări de către educatoarele, învățătorii și profesorii. De la Mehadia au participat domnul Nicolae Danciu Petniceanu și dl. prof. dr. Iulian Lalescu. Din Almăj au fost prof. Iosif Băcilă și Ioana Nicolae (Lic. Bozovici), prof. Nicolae Andrei (Bănia), Gheorghe Rancu (Sopot), și Vlădia Mihai (Rudăria). Comunicarea lui Al. Nemoianu, fiu al Almajului și cărturar român din S.U.A.: „Un trup” s-a bucurat de aprecierea participanților. Pentru a-și aminti și a perpetua această aniversare, fiecare participant a primit o diplomă de merit

MANIFESTARE EMINESCU LA IZBICENI
Ziua poetului național a fost sărbătorită în Izbicenii de Romani prin participarea celor mai mulți dintre locuitorii la manifestările care au avut loc la Centrul Cultural Tudor Gheorghe. Scriitorii, actorii ai teatrului Colibri din Craiova, personalități culturale din județ și tinerii din echipele artistice ale comunei au contribuit la

suksesul sărbătorii MANIFESTARE EMINESCU LA NEW YORK

Simpozionul Anual „Mihai Eminescu” Sâmbătă 17 ianuarie 2009, 3:00PM la Consulatul General al României la New York (38 Street cu 3 Ave. în Manhattan, NY)

În ultimele două decenii Simpozionul Eminescu organizat de Institutul Român de Teologie și Spiritualitate Ortodoxă din New York a reprezentat cel mai amplu eveniment cultural academic din Statele Unite ale Americii la care au participat numeroși artiști și distinși cercetători de profil. Toți cei care plănuiesc să participe la eveniment sunt rugați să sune la Pr. Prof. Theodor Damian (917-892 6013) pentru a-și anunța prezența în vederea întocmirii listei pentru rezervarea locurilor în sala de festivități a Consulatului.

JUNII DIN MARGINIMEA SIBIULUI

Peste 300 de juni din cele 15 cete ale Mărginimii Sibiului au dansat și colindat la sărbătoarea Junilor, de la Săliște, o tradiție veche de peste 100 de ani. Mii de sibieni și turiști au înfruntat gerul să asiste la eveniment. 15 cete de juni și junite, tineri îmbrăcați în portul popular al locurilor, au defilat, au cântat și au dansat în Piața Junilor capitala Mărginimii Sibiului. Cu straie, care mai de care mai de vază și cu dansuri ce au îndulcit atmosfera celor -10 grade de afară, junii din Săliște, Tilișca, Vale, Miercurea Sibiului, Gura Răului, Sibiel, Rășinari, Tălmăcel, Orlat, Râul Sadului, Sadu, Cristian, Alâmor, Rod și Vaideeni (județul Vâlcea) au jucat Căluțul, Româna, Balul Mărăcinilor, Fecioreasca și Călușelul, spre satisfacția asistentei. „Sărbătoarea Junilor a luat ființă în 1906 și de atunci în fiecare an, la poalele munților Cindrel, ciobanii și băcetele lor, împreună cu rudele și copiii se strâng ca să danseze și să colinde la Săliște.

ANIVERSARE RADIOFONICĂ LA „ORA VESELA”

Teatrul National Radiofonic aniverseaza 80 de ani de la difuzarea primei emisiuni de umor „Ora vesela”. La inceput, „Ora vesela” nu dura mai mult de 10-15 minute FIIND scrisa si interpretata de actorul Ion Manu. In 1932 s-a lansat primul cuplu umoristic al undelor radiofonice: Stroe si Vasilache, care au lansat genericul „Alo, alo, aici e radio/ Stroe si Vasilache/ Lache, lache!”. Semnalul emisiunii, binecunoscut apoi mai multor generatii a devenit : „Ora vesela, doamnelor,/ Ora vesela, domnilor,/ Ore vesele pleaca-n zbor catre inimile tuturor!”. Cu acest semn putem spune ca umorul radiofonic s-a consacrat drept cel mai consecvent continuator atât al umorului nostru popular cat și al al marilor sarje de umor literar al generatiilor de scriitori in florite sub genul lui Caragiale.

CANDIDAȚII EUROVISION IN SELECTIA FINALA

Cei 24 de artiști români au fost validați de juriu. În acest an, semifinalele și finala au fost programate mai devreme decât anul trecut, pentru ca piesa câștigătoare să aibă parte de o promovare cât mai puternică. Pe 27, respectiv 29 ianuarie de la ora 20.15,

posturile TVR 1 și TVR Internațional vor transmite în direct cele două semifinale, în care se vor prezenta câte 12 piese din cele calificate. Cele mai bune șase melodii rezultate în urma jurizării, din fiecare semifinală vor intra în marea finală, care va avea loc pe 31 ianuarie, de la ora 20.15, unde se va alege reprezentantul României la concursul european din capitala Rusiei. Fiecare piesă va avea loc un număr de telefon care va fi afișat pe ecran pe tot parcursul interpretării, astfel încât telespectatorii să își poată vota favoritul. Telespectatorii vor putea vota o singură dată, o singură piesă, prin telefon, în momentul în care liniile vor fi deschise. Punctajul obținut în cadrul televoting-ului va fi cumulat cu cel al juriului, obținându-se astfel un clasament final (exemplu: concurentul X- opt puncte televot + 10 puncte rezultate final pentru respectivul concurent). În caz de balotaj, câștigătorul va fi acela care va avea cumulat de cele mai multe ori maximum de 12 puncte în cadrul juriului.

MARCEL CHIRNOAGA ÎN RETROSPECTIVA LA VENETIA

Institutul Roman de Cultura si Cercetare Umanistica de la Venetia este gazda unui eveniment inedit: vernisajul expozitiei „Un fiu al României, un prieten al Italiei” ce cuprinde creatii ale regretatului Marcel Chirnoaga (1930-2008). Ultima lucrare a artistului, „Apocalipsa Sfantului Ioan”, a fost expusa in 2005 tot intr-un oras din Italia, la Galeria „La Rinascente” din Padova. Atunci creatorul roman a fost considerat de criticii de arta cel mai mare grafician al ultimelor decenii.

Multe orase din Italia gazduiesc astazi un numar important de opere din creatia regretatului maestru. In 1999, cu ocazia manifestarii intitulate „Dante in Romania”, lui Marcel Chirnoaga i s-a decernat la Ravenna „Medalia de aur” pentru 21 de gravuri realizate in 1980 sub ciclul „Infernul” din Divina Comedie

A TREIA EDITIE A PREMIILOR GOPO

Asociația pentru Promovarea Filmului Românesc organizează, pe 2 martie 2009, cea de-a treia ediție a Premiilor Gopo, trofee de industrie de film din România. Conform regulamentului Galei, nominalizările pentru fiecare categorie în parte vor fi făcute în urma vizionării tuturor producțiilor de film din anul 2008

RUINELE UNEI CETĂȚI MEDIEVALE

În localitatea Tatarasti de Sus exista ruinele unei cetati medievale, construita sigur pe locul alteia, mai ales ca are in incinta si o biserica!

Tema era cunoscuta atat la nivelul Ministerului Culturii si Cultelor Directia Monumente istorice cat si la Episcopia din Alexandria. Propun Fundatiei „Niste tarani” initierea demersurilor necesare pentru reabilitare, renovare.

PĂINE ȘI TRADIȚII SĂLĂJENE LA RAVENNA

Festivalul European al Pâinii a fost organizat de data aceasta la Ravenna, Italia. La acest festival european de tradiție a participat o delegație din județul Sălaj. Au fost prezenți alături de sălăjeni brutari și panificatori din Spania, Portugalia, Bosnia-

Hertegovina, Irlanda, Franța și Italia. Costumele populare sălăjene, muzica, aranjamentul tradițional de interior țărănesc și nu în ultimul rând aroma și gustul specialităților noastre de panificație au transformat standul Sălajului în atracția întregului festival. Un număr mare de români din orașul Ravenna și întreaga regiune Emilia-Romagna au dorit să fie aproape de acest adevărat „colț de Românie” înconjurându-ne de multă căldură. Uniunea Panificatorilor din Italia a oferit delegației din Sălaj o diplomă apreciind originalitatea și popularitatea de care ne-am bucurat. Cele care au făcut cinste județului și României la acest festival sunt: Ileana Grațiana Pop, Silvia Hodiș, Boticaș Nastasia, Oegar Rodica și Oegar Ștefania.

BURSELE DE STUDII

World Vision Romania face un apel public pentru bursele de studii ale copiilor de la sate

Programul de burse scolare „Vreau in clasa a IX-a” lansat de World Vision Romania incearca sa sprijine cat mai multi copii, fiecare roman putandu-se implica fara un efort financiar prea mare. Costurile lunare necesare sustinerii unui copil la liceu se ridica la 250 de lei/ luna, iar pentru a deveni sponsorului unui copil suma minima lunara este de 100 de lei. Pentru a putea deveni sponsorul unui copil, trebuie urmati acesti pasi: accesati paginile www.worldvision.ro sau www.vreauinclasa.ro si cititi povestea copiilor care vor sa devina ceva in viata; alegeți sa sprijiniti copilul a carui poveste v-a impresionat cel mai mult.

Donatiile financiare lunare sunt cuprinse intre 30 si 250 de lei, sumele fiind directionate catre World Vision Romania, organizatia care a demarat programul „Vreau in clasa a IX-a” si care arata ca, potrivit datelor statistice, jumătate din copiii din Romania ale caror varste sunt cuprinse intre 15 si 24 de ani nu iau parte la nici o forma de educatie, tara noastra ocupand a treia pozitie in privinta abandonului scolar. Mai exact, 75% din copiii din mediul rural nu au urmat liceul in 2007, cu toate ca, multi dintre acesti copii defavorizati de la tara au rezultate bune la invatatura si isi doresc sa continue scoala.

ROMANCIER LA PARIS DE ORIGINE ROMANA

Original din Bucuresti, Calin Neacsu, seful Biroului France Presse Croatia si Bosnia - Hertegovina a debutat recent ca romanier, la Paris. „La mort du rabbin” este un roman despre frământările umane asupra existenței, despre rasism, frică și curaj, dar și despre hazardul care marchează adesea viața fiecăruia. Eroul său devine, la un moment dat, jurnalist. Autorul, în vârstă de 45 de ani și-a început cariera jurnalistică în timpul Revoluției, pentru ca mai târziu să devină unul dintre cei mai activi ziariști, aflat mereu în miezul conflictelor internaționale. Scris în limba franceza, romanul se bucura de succes.

VESTIGII MEGALITICE ÎN MUNȚII CĂLIMANI

Gura Haitii este o localitate dorneana de la poalele muntilor Calimani unde, in curtea unui gospodar, se afla adapostite trei bucati de stanca deasupra carora sta scris „Muzeul Megalitilor”. Impreuna cu fiul sau

Claudiu, Vasile Pata, pe langa stancile numite „Cei 12 Apostoli”, a descoperit o piatra pe care erau gravate insemne ciudate, printre care si simbolul soarelui. Apoi, s-au mai gasit prin imprejurimi inca trei pietre gravate. A Anuntat, profesorul Traian Naum, specialist in muntii Calimani, impreuna cu arheologul cu Marin Cărciumaru, au luat in serios descoperirea. Asa a iesit la iveala originea stâncilor, care se pare ca au fost inscriptionate pe la mijlocul mileniului IV. i.e.n. Semnele de pe ele sunt identice cu literele alfabetelor getilor. Insemne bizare, scrijelite in piatra, câteva simboluri solare, asemenea toare celor din vechile culturi antice, egiptene sau aztece. Un desen pare sa simbolizeze Soarele si câteva planete. Altul pare un simbol precrestin. Un altul seamana izbitor cu un OZN! In legatura cu primul megalit descoperit de familia Pata, autorii lucrării „Muntii Calimani”, Traian Naum si Emil Butnaru, fac urmatoarele observatii: „Totalitatea gravurilor de pe latura principala a megalitului sunt subordonate, prin modul in care au fost efectuate, cultului soarelui, marele cerc ca raze «in turbina» reprezentând probabil discul solar întâlnit uneori in gravurile din Franta, Portugalia, Italia etc.”

AGORA LITERARA NR.2

Publicatie editată de LIGA SCRITORILOR din România AGORA LITERARĂ nr.2 cuprinde un evantai divers de tematici ce abordează problemele stridente ale culturii și literaturii contemporane. Având o ținută grafică de excepție, semnată de Lazăr Morcan, un conținut pe aceeași măsură, revista îi are în Consiliul Director pe Al. Florin Tene, președintele Ligii Scriitorilor din România, Ion Constantin, Gavril Moisa și redactor sef pe Iulian Patca. Sumarul revistei este structurat pe pagini tematice ca: Dialog neconformist, Stare de grație, Proză scurtă, Carte de teatru, Puncte de vedere, Antologie lirică, Eseuri și reflecții etc.

În aceste pagini descoperim semnături cunoscute în lumea literelor ca:

Petre Fluerașu, Liviu Zamfirescu, Al. Florin Tene, Cezarina Adamescu, Ionuț Tene, Ion C. Hiru, Ioan Velica, Iulian Patca, Marian barbu, Artur Silvestri, Iustina Zegreanu, Ioan Miclău, Teofil Răchiteanu, Nicolae Costea Teleajen, Victoria Duțu, Adina Enăchescu, Victor Hugo, Svonte Faester, Ion Roșioru, Horea Gana, Adina Ungur, Liviu Vișan, Dumitru Velea, Petrică Birău, Eugen Burghilea, Gavril Moisa, etc

PREMIULUI PENTRU PROMOVAREA DEMOCRATIEI

Eleonora Cercavschii, o profesoară-activist pentru drepturile omului din regiunea separatistă Transnistria din Republica Moldova, este câștigătoarea editiei 2008 a Premiului pentru Promovarea Democratiei acordat de Fundatia Ion Rațiu. Distincția este sponsorizată de Woodrow Wilson Center, Fundația Caritabilă familia Rațiu și Centrul Rațiu pentru Democrație,

Nicolae Rotaru

VEHEMENTE DE TRANZIȚIE

AM CRAVATA MEA

E roșie cravata mea,
ca macul,
Cântam mai ieri pe Valea mea
natală,
Fără să mă gândesc
că dau de dracul,
Ca pionier ce sunt,
elev de școală.

Răbdam de frig, în ger,
roșu ca racul,
Având la gât cravată,
gâtlegău,
Ca un actor eram cuprins
de tracul
De-a fi, în timpul vieții,
brav erou.

Purtau ai noștri potențați,
rupt, fracul,
În Glâmbocata școlii de
la țară,
Când învățam cu sârg poema
„Lacul”,
S-ajung ca Eminescu,
bunăoară,

Ori un Coșbuc, să-i fac lui
tata placul...
Urcam pe scenă să recit
ce știu,
Simțeam, de teamă, cum
se udă cracul
Și cum rămân Beniuc sau Lesnea –
ras deșliu.

E-albastră, azi, cravata mea,
săracul,
Fiindcă-am rămas același
din străbuni,
Popic mărunț ori bilă,
pentru tacul,
Acestor noi „biliardari”
nebuni.

GDE

Unde ești tu, viață dusă
Când citeam, ca prunc, cu sârg
Din literatura rusă
De cu zori până-n amurg ?

Unde-s anii duși ? Mai vin ?
Vremuri când eram flăcău,
Preamărindu-l pe Stalin
Și cioplind la omul nou ?

Unde-s școala cu vacanțe
Cu dascăli ce-și dau în petic,
Cântărind cu vechi balanțe
Sau cântarul sovietic ?

Unde-or fi un țel și-un crez,
Unde zelul cel de fier
Când juram c-am să cutez
Și să pot, ca pionier ?

Unde-i jarul din priviri,
Drumul marxist-leninist,
Unde focul din rostiri
Ca destoinic utemist ?

Unde-s luptele-n tranșe
Trase cu grafit pe hartă ?
Unde-o fi prima femeie ?
Cercetez bătut de soartă.

Unde-am fost, unde-am ajuns ?
Mă întreb, cu nostalgie
După evul ce-a apus
Când Apusul ne îmbeie

Cu a lui globalizare,
Și cu traiul pe vătrai...
Știu și eu ca fiecare
Dar o mai fac pe niznai.

RUGA DELURILOR TUNSE

Moto:
*Calc chelia defrișatului meu deal
Ca un senator roman în forum,
Parc-aș redacta pentru Ardeal
Alt Suppléx Libellus Valachorum.
Ca un Horia și-un Tudor, bunăoară,
Strâng în palme lancea răzbunării,
Pișc cu cnut de tuș, dar într-o doară –
Hoții sunt ascunși în sfatul țării !*

Cu trup și păr și chipul de zăpadă,
Sub aplecări de ani ce mă-ncovoiaie,
Înving printr-o pornire a tăgadă
Și-mi fac curaj în barbă: „Nicolae,

Nu te lăsa s-atârni în ștreang de lene,
Du-ți pașii către plaiul ideal,
Nu mai lăsa pădurea să te cheme,
Ucică mișelește deal cu deal !”

Mă-nvârtoșez ș-ascut ca pe-un tăiș
Plaiavazul, pun în el venin,
Ș-n luptă întru drept, frontal, fățiș,
Și-mproșc acid și storc din toc pelin

Și critic și demasc ș-arăt și strig,
Doar-doar pe lotrii o să-i pun pe fugă,
Iar pe legiști, vezi, Doamne, să-i conving
S-asculte-a dealurilor sfântă rugă.

S-audă bocetul lor surd de stâncă
Și plânsetul jivinelor speriate,
S-oprească jaful cât nu este încă
Trezită-n humă setea de dreptate.

Și cât nu hotărăsc, cocoșe goale,

ALĂUTA ROMÂNEASCĂ

SUPPLEMENT LITERAR

ALBINEI ROMÂNEȘCI.

IASSI. 15. IULIE 1838.

Chelii de lut cu rănilor de cioate.
Să-alunece spre hăuri reci la vale
Și-în cimitir să schimbe obști și sate !

VIZITĂ DE STAT

Moto:
*La ceas de samit și someuri,
Francofonim euro-atlantic,
(Ca ieri într-un imperiu antic)
Și consumăm potol cu e-uri.*

Ne-a amintit abia alesul Sarkozy,
Urmaș al lui Napoleon pe tron,
Că orice axă tragem, într-o zi
Poporul va muri tot francofon.

Ca o vestită gardă-n Franța ieri
Ce a murit decât să se predea,
Românii nu se dau prizonieri,
Ei luptă și negociază: vom vedea !

Cu trupul ciumpăvit, apoi integru,
Ai noștri au o vorbă optimistă,
Cum că nu este dracu-așa de negru,
Dacă ai șansă și apari pe pistă.

Ne-a spus-o monsieur Le President,
La București, în Parlament desigur,
Ca Bonaparte într-un trist Cedan,
Ce s-a trezit fără doi dinți și singur.

Ne-a zis că e cam groasă ș-ar fi bine,
Să ne-așezăm la lucru cu temei...
Bă, Nicolas, nu vrem să știm de tine,
Du-te, taticu și tu la femei !

Numai că insul ne-a cam dat de veste,
Că unde-l exilăm el a tot fost
Și c-a ținut vreo câteva neveste
Nu numai una – că nu era prost !

La încheiere zic pe-același ton,
Ăst Sarkozy e-un vestitor global,
Iar noi, un neam credul, dar francofon,
Uităm de-o Axă, o Casă ș-un Birou Oval.

ALA-BALA

Ala-bala, portocala...
Țineți minte ritmul, rima ?
Lesa, zgarda și zăbala,
Raptul, furțișagul, crima...

S-a schimbat adică, strofa
Că alt ev își cerne timpul,
Alta-i marfa, ștaiful, stofa,
Alții zeii, nou Olimpul.

Ala-bala, puia-gaia...
Uitați zisa, uitați tonul !
Haosul și hărmălaia,
Dividendul și ploconul...

Cum s-ar spune, alta-i zisa,
Deși tot același preșul,
Până când ne cade fisa
Că-n Olimp e boss peșcheșul !

Ala-bala, Ali-Baba...
Suntem ocupați de turci
Și chinezi, se vede treaba
Și de... Taci, că poți s-o-ncurci !

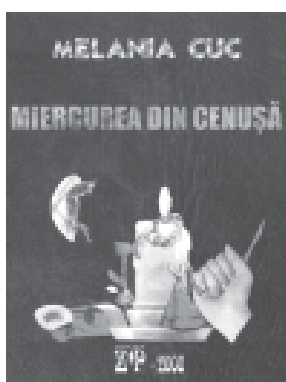
Așadar, degeaba lupti,
Ucigând păduri să scrii,
Despre hoți, tâlhari, corupți,
Consumând munți de hârtii !

Ala-bala, cucu-bau...
Cum vedea lordul ce nu e,
Văd și eu mergând cum stau
Ultimul din top în UE.

Cu un vers vă simt dator,
Ca un simplu cetățean:
Trăiți bine-n viitor
În NOTO zisă OTAN !

ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ

O SCRIITORE ATIPICĂ SI SURPRINZĂTOARELE EI ROMANE

Melania Cuc este o scriitoare foarte sigura pe condei, cu antene perceptiv deschise nu numai spre lumea din jur, ci și spre straturile de adâncime ale conștiinței și spre conexiunile naturiste și cosmice ale ființei, scriitoare oscilantă la începuturi între poezie și proză, dar performantă în ambele modalități scripturale; poeta cu rezoluția unei individualități cristalizată în zona unei umanități delicate, gratioase - dar prozatoare puternică, din categoria incredibilă a

luptătoarelor și autoare așa cum însesi Vitoria Lipan ar scrie romanul „Baltagul”. În ultimii ani și într-un timp relativ scurt, doamna Melania Cuc și-a conturat și aprofundat un pregnant chip scriitoricesc. Autoarea fantasmăza cu inteligentă și curaj, nu se teme de rigorile romanului (pe care le stie și, uneori, le respecta, altelei le persifleaza) și nu se intimidează nici de libertățile formale pe care noile tehnici românești le acreditează pentru a le discredită. Modul în care se apropie de proza doamna Melania Cuc, o ființă delicată și fragilă și cu o experiență de viață de tip poetic, este direct, abrupt, fara conveniente. N-am exagera dacă am numi câteva scene de confruntare... curat naturaliste... oricum o proza cu puternica forță narativă și cu puterea de a construi oameni și locuri. Desi, poate aminteste de

romanul „Cimitirul Buna Vestire” al lui Tudor Arghezi, **Miercurea din cenusa** ramâne, mai de graba, un roman postmodernist, decât un simplu text comic și satiric, potențând uriasa putere de fabulație a autoarei care, cam de multa vreme, ne pregătește o bulversantă evadare din cumintenie.

În romanul **Miercurea din cenusa**, autoarea folosește un tip de discurs fictional de sorginte confesivă în care agentul narativ nu disimulează condiția de scriitor. Exista și aici, ca și în precedentele romane, o acuitate exacerbata a suferinței, o suferință exprimată direct, brutal, fara retenție, ca într-o operație pe viu, fara anestezia cuvintelor alese. Dupa un razboi biologic trepanant, întoarsa din moarte, eroina se prezintă ca Cenusareasa: „...Sunt numai anonima, femeia care aduna cenusa fierbinte din vatra cu propria-i mână.” Revenirea la viața înseamna, într-un fel, și renunțarea la filosofia existenței și la pecetile tradiției, dar și asumarea condiției de a trai sub spectrul numaratorii inverse, sub o apăsare terifiantă, aproape insuportabilă: „...tocmai eu sa fiu la trei pasi, la un pas... la un lat de deget de moarte, moartea ca fenomen natural, nu ca valoare a tuturor lucrurilor...” Experiențele existentiale la limitele percepțiilor umane, o familiarizează cu clișeele culturale ale extincției, iar durerea fizică face separarea între lumea materială și viața interioară fluidă, aburoasă, inconsistentă: „...nu sunt vie, dar nici moarta, ca mortii, întinsa și plânsa pe nasalie”. Sub spectrul durerii, trecutul a capatat neutralitatea, cenusiul lucrurilor consumate: „...nu-i faina alba, nici negru de fum.” La acest prag al confuziei ori al contaminării dintre viața și moarte, divagatia fantastica nu mai pare nefireasca, iar personajul își traversează boala mergând înainte printre întâmplări viitoare. Alternanta timpurilor narative deblochează mai multe straturi de semnificație: un nivel istoric (cu referințe

reale sau atestabile), un nivel al construcției ficționale în care imaginarul produce semnificații generale ori arhetipale și un nivel simbolic, reluări și retrairi misterioase cu extensiuni în parabola. Discursul narativ performează cruzimea incredibilă a situațiilor limitate; și nu este o duritate afectată, jucata, confectionată, cum se mai poate descoperi în proza feminină, ci o distincție organică în armonie cu universul fictional și specificul tipologic al personajelor. De aici și amprenta asupra timpurilor narative intersectate: prezentul spitalului, contaminat de un prezent halucinatoriu al conștiinței, apoi trecutul incert în care o conștiința maladiivă conserva dialogul cu moartea, autentifică istoria familiei și viitorul individual. Acuitatea maladiivă a autoobservației crude, nemiloase și dorinta virilă de a-si depasi condiția („...desi sunt numai o cenusareasa, poftesc la poama domneasca”) conturează un puternic personaj feminin. Bolnava atasată la aparatele de resuscitare pare un mic monstru de metal care se atârna disperată de lumea aceasta pe care nu o iubeste, dar nici nu o uraste îndestul pentru a o parasi. Spitalul, ca și mediile prin care trece eroina, sau incendiul cel mare care distruge turnul Catedralei sunt elemente de un realism tulburator. Discursul narativ dur, neiertator, de o cruzime care i-a speriat pe alții, își are locul lui în registrul stilistic al romanului, contrastând, pentru o armonie subtextuală, cu rafinamentul trairilor și finetea spiritului de observație. Foarte interesantă și inovativă ideea reluării legendei Cenusaresei, cu localizări atestabile și precizări calendaristice. Mai mult decât atât, spune biografia unui personaj din imediatitatea controlabilă sub semnele imponderabile ale destinului Cinderelei, și devine, as zice, o temă avangardista pe care numai o scriitoare atipică, nonconformista poate sa o duca

Nicolae Rotaru

GLOBALIZARE

Moto:

Azi au căzut și ziduri și cortine,
Dar e călduț din nou războiul rece,
E ordin să trăim cu toții bine,
Însă mă tem să nu ni se aplece!

Rusia este o inimă
desigur, roșie,
care pulsează sânge
invizibil și fierbinte,
mă rog, arzător,
prin arterele de oțel,
către Europa;
boala de cord
a pompei moscovite
o tămăduiesc
vracii chinezi,
chit că suferințele
lui Ivan sau, iarăși,
mă rog, Vladimir-Dmitri,
sunt resimțite
în tot corpul UE,
inclusiv și mai ales,
nedaleco,
în aragazul de la București
unde clocotesc speranțe
crasivâi-harașo
și se prăjesc nostalgii
sdelano v SSSR...

Nu-i așa, mânca-v-aș,
că e mișto?

PĂȘUL CALULUI DE BĂTAIE

Cal liber, dar cu zăbală,
Te iubesc țară globală,
Sunt gloabă sau, de vreți, at,
Cabalin modernizat,
Care car cu Carul Mare
Ori port, în șa, pe spinare,
Poveri noi, europene,
În galop sau mai alene,

Topotind sub cnut și pinten
Mult mai motivat și sprinten,
Ascultând din zări ecoul,
Că sunt cal, dar trag ca...boul...

Tot e bine, mă și-nclin,
C-aș putea să fiu asin,
Vreau să zic, un cal-măgar
Priponit într-un hambar,
Așadar, eu duc spre UE,
De-o fi bine sau de nu e,
Căruța sau călărețul,
Cât îmi ajunge nutrețul,
Fără să fac pe istetul,
C-aș ști drumul, scopul, prețul...

Cui să mă plâng, Preacurato,
Că eu n-am acces la NATO?
Nici, de se îngroașă șaga,
Nu mă pot plânge la Haga,
Că-s talan fără de har,
Nici catâr, nici armăsar,
Chit că vin dintr-un vechi os,
Căci în scări pe Făt Frumos
L-a dus străbunicul meu
Să dea piept cu orice zmeu,
Am fost mânz, eram pur sânge,
Dar s-a dus ce-a fost, ajunge,
Din abraș, ajuns mârtoagă,
Care duc în lume-o droagă,
O căruță zisă țară,
Pentru a n-o lăsa să moară...

În ăst rului sau tangaj,
Cine-i șef de atelaj?
Cine sunt Traian cel Drept,
Decebal cel Înțelept,
Cine, Mircea cel Bătrân
Sau Alexandru cel Bun,
Cine, Ștefan ori Mihai,
Cine Iancu, Tudor, Horia,
Cuza, Ferdinand...Istoria

Pe acest picior de plai,
Cu eroi ce aveau cai,
Nu e scrisă pentru noi
Visători doar la trifoi...

Dar ce-ntreb eu, un biet cal,
De trecutul triumfal?
Eu un neam de cal bălan,
Cum spuneam, am doar un plan,
Să primesc tain de fân,
Fiind mândru că-s român
Și să nu mai ridic tonu',
Fiindcă se supără ONU,
Iar la New York sau Bruxelles,
Pot fi exclus din șeptel,
De nu cumva, la Strasbourg,
Fiindcă-s cal breaz nu murg...

De-aia zic: mai bine tac,
Nu ca ieri neamul meu dac,
Ce-a cârțit și un Traian,
Împărat, ș-un neam roman,
Au venit călări pe cai,
Ca legionari alai
Și ne-au cucerit global,
Chit ca vrut sau nu vre-un cal
Ș-așa am ajuns latini,
Din daci liberi, carpatini,
Români neași, moldo-vlahi,
Cu credință de ierarhi...

Tot, la fel, veacuri de-a rândul
Ne-au mai jinduit pământul,
Barbari, leși, rusnaci și turci,
Habsburgi, unguri, nemți de-atunci,
Ne-au tot cercetat, pe cai
Și n-am făcut pe nizonai,
Mai ales când neamul rus
Libertate ne-a adus,
Iar apoi, schimbând accentul,
Ne-a adus și Occidentul
Libertăți, precum se știe,
Mai ales democrație...

Astfel că nechez în vers,
Fără nici un interes
Și fără multă plăcere
Fiindcă nu sunt cal-putere,

Plus că, și de-aș fi, pe mare
Nu mai sunt, ca ieri, vapoare,
Camioane, nu, tractoare,
Combrate mor sub soare,
Mor uzine și ogoare,
Ctitorii costisitoare,
Cum păduri mor sub topoare,
Nu știu cum și de ce oare...

N-o să-mi puneți mie-n spate,
Că am șa, dar n-o pot bate,
Alții-mi bat în ea mereu
Vezi, Doamne, să pricep eu,
Care sunt tot înșelat
Ori, la birjă, înhămat
Ca să trag, condus de hăț,
După euro-învăț,
Fiindcă țara teleguță,
Cam rămasă-i de căruță...

Scriu (da, știu s-o fac!) pe-o coală,
Că-mi iubesc țara globală
Și sunt mândru că-i sunt fiu,
Fost trăpaș, fost bidiviu,
Neam huțul, poate arab,
Strănepot lui El Zorab,
Pentru haiduci telegar,
Care se hrănea cu jar,
Cal de poștă roib, sur, pag,
Călărit sub roșul steag,
Trăgător sub tricolor,
Pentru bravul său popor,
Opintindu-se măiastru
Și sub flamuri de albastru
Cu gălbui stelute-n cerc
Spre care s-ajung încerc...

Nu sunt un căluț de mare,
Nici „troian” în vreo-ncețtare,
Am și frâu, port și căpăstru,
Oameni, pentru păsul vostru,
Sunt un sfânt, cum ați ghicit,
Când mă las de voi cioplit,
Iar pe-al lumii eșichier,
Devin piesă, nu de fier,
Însă-n șahul cu globalul,
Dacă vrei, dai mat cu calul!...

ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ

pâna la capat.

Romanul **Miercurea din cenusa** se încheie la modul burlesc, sarcastic și fantastic, reînvie personajele arhetipale și se prabusec stâlpii universului într-un fel de apocalipsa benigna, o opera bramburita, voit iregulara și bombastica în care se rescriu și se contaminează miturile tradiționale, povestea lui Rasputin intra în naratiunea Cenusaresei, Moartea devine un personaj quasi-simpatic, iar Arap Alb flirtează cu Ana lui Manole. Melania Cuc sustine, în acest timp de criza a literaturii, narativa debordanta, în formula postmodernista a operei-bazar. Critica traditionalista ar defini-o, cu vechile concepte, drept o creatie fantezista, performanta în zona detaliilor, a mprevizibilitatii cursului narativ, nu și în sensul constructiei. Proza de imaginatie si nu opera de cunoastere, text de virtuoza stilistica si nu de artificiale divagatii filosofice, **Miercurea din cenusa** pare sa detina rara distinctie de a satisface atât cititorul dornic de senzational si pitoresc, cât si criticul atent la universul fictional si semnificatiile de profunzime.

Aureliu GOCI

care a răs de el și i-a spus că băiatul nu-i de nasul ei.

În povestirea „Blestemata zestre”, finalul e cât se poate de dramatic. În ajun de nuntă, Lisăndrina, o tânără mamă a unui copilăș de cinci luni, sătulă de gălceava soacrei care voia ca zestre o mașină de cusut nouă ca să se laude în sat cu ce i-a adus noră-sa, sătulă de dojenile tatălui că nu ascultase și se duse după Triță, într-un moment de cumpănă, hotărâște să-și ia viața. Recurge la acest act disperat, atunci când își dă seama că viața ei valorează cât o blestemată de mașină de cusut, râvnită de soacră-sa, făgăduita de părinții ei, care, ca să spele rușinea familiei sunt gata să suporte orice cheltuieli. Și cum „făgăduiala de zestre e act curat” – tânăra femeie, dându-și seama de imposibilitatea tatălui de a-și ține făgăduiala, nu poate înfrunta rușinea satului și, după ce alăptează pruncul și îl așează cu grijă între perne, recurge la acel act fatal, cu ochii țintă la copil. Și asta pentru că, după multe frământări sufletești, nu reușește să-și dea răspuns la întrebarea: „Unde să mai găsească înțelegere?”

„Murachezu” este o povestire absolut emoționantă despre legătura trainică, de o viață, dintre Iacov și calul său cu acest nume. Parcă pășești aici, direct în povestirile lui Marin Preda din „Întâlnirea din pământuri”. Om și animal înfrățiți, credincioși unul celuilalt, astfel încât, atunci când Murachezu cade-n bătaură, în fața cuniei, cu un picior umflat, Iacov ia o hotărâre eroică: să-l opereze singur pentru a-l salva, tentativă de altminteri, eșuată. Calul moare iar Iacov îl îngroapă în grădina și-i pune o cruce de lemn la cap, ca și unui om. Apoi, povara durerii și a neputinței, a supărării îl răpun și pe stăpânul animalului, la scurt timp.

Folosind limbajul specific arealului oltenesc Ioana Stuparu dă farmec scriiturii și o notă de autenticitate acestor „bucăți”, rupte din viață, cu toate că nu folosește multe mijloace de expresie, ci doar un dialog viu, alert, susținut care reliefează cu măiestrie, starea sufletească a personajelor. De asemenea, umorul sănătos ca și firea mucalită a unor figuri emblematice ale povestirilor, dau la iveală o prozatoare de marcă, viguroasă, spumoasă și foarte plăcută.

Temeiuri înveșnicite și îndătinute sunt păstrate însă chiar și după zeci de ani în sufletele celor care, chiar dezrădăcinați de vatra strămoșească, de albia părintească, își aduc aminte cu sfințenie de ele.

Astfel, obiceiul de a da răposatului un pom de pomană, reînvie în sufletul autoarei, care săvârșește cu evlavie ritualul tămăiatului copacilor și le dă răposatilor familiei câte un prun de pomană „ca să aibă și ei acolo, în cer, grădina cu prune mățățale pârguite”. („Motatele”)

Chipuri dragi, reînviat de autoare cu măiestrie și cu un umor stenic și sănătos, chiar și atunci când este vorba de lucruri grave.

Pe Ioana Stuparu o cheamă rădăcinile. Rădăcinile de

care nu s-a rupt nicicând, după propria mărturisire. „Un foc lăuntric ce arde mocnit” o cheamă: „Vinooo!” Și ea răspunde: „Vin acum!” Pentru că nu se poate împotrivi acestei chemări, pe cât de tainice, pe atât de arzătoare. Acest foc, mărturisește autoarea, „din când în când se aprinde arzând cu flacăra”.

În ultima proză, „Un gând bun pentru suflete diferite” – autoarea ne dezvăluie câte ceva din Odiseea debutului său editorial cu volumul „Clipa de lumină” și evocă figura celei care avea să devină Măicuța Filofteia, prin bunăvoința căreia, cartea a văzut lumina tiparului.

Prozele, în ansamblu, reunite în acest volum prezintă o frescă a satului românesc de la jumătatea veacului trecut până azi și sunt fărâme luminoase din sufletul cald și generos al autoarei, care, iată, acum se dorește împărtășit, cuminecat, celor care au măcar un dram de bunăvoință necesar, să le primească și să le recepteze, ca atare, așa cum merită.

Cezarina ADAMESCU

CONSPIRAȚII CELESTE de Victoria Milescu

În arena noastră literară, devenită aproape neîncăpătoare după 1989 (fiindcă libertatea de expresie a permis apariția a zeci, dacă nu cumva a sute de nume, așternute pe o copertă de cartic, încât cititorului obișnuit îi este, practic, imposibil să se orienteze în propriile-i opțiuni, astfel spus să discearnă între poezia de valoare și impostură), dna Victoria Milescu face figura autorului care, din respect pentru sine, pentru lectorii săi și nu în ultimul rând pentru

cuvântul tipărit, a știut și știe să-și respecte condiția personală de poet serios și consecvent cu sine, negrăbindu-se să trimită la tipar, de îndată ce le așterne pe hârtie, toate textele. Firește, nu trebuie înțeles de aici că s-ar situa, cumva, în extrema cealaltă: a autorului care lasă să aștepte prin sertare, ani în șir, tot ce scrie.

Cu prezentul volum, *Conspirații celeste*, dna Victoria Milescu, nu prea răsfățată de critica literară, dar nici trecută sub tăcere, ori „expediată” de cronicarii publicațiilor literare, se dovedește a fi, așadar, consecventă cu sine în conturarea unui univers liric ale cărui coordonate de existență se prefigurau încă de la debutul său din urmă cu aproape două decenii (*Prier*, 1988). Și când spun consecvență cu sine am în vedere, în primul rând, o permanentă

Ioana Stuparu, *Grădina care s-a suit la cer*, Editura Florile Dalbe, București, 2007

IOANA STUPARU

GRĂDINA CARE
S-A SUIT LA CER

În suta de povestiri intitulate, atât de inspirat, „Grădina care s-a suit la cer”, autoarea aduce în prim plan valorile morale creștine, uitate sau ignorate astăzi: cinstea, respectul, rușinea, pudoarea, dintr-o vreme când acestea erau socotite virtuți de căpătâi ale omului și nu se concepea încălcarea lor, fără a aduce grave prejudicii personalității umane, și fără a cere o compensație pe măsură. Flăcăi și fete mari sunt puși față-n față să-și probeze

demnitatea și, cu toate că dintru început, câțiva băieți pun la cale răpirea unei fete de la horă, ajunși la o rudă, în alt sat, își dau seama cu toții de grozăvia faței lor. (*La furat de fete*).

Băiatul care pune la cale totul, luându-și două ajutoare, pentru a-și îndeplini planul, nu este nici el prea convins de propria acțiune și, cu o îndrăzneală care nu-l caracterizează, ia o hotărâre supremă: o dată ajuns la unchiul Fane, declară că vrea să se însoare cu fata, ceea ce ar fi și făcut, dacă unchiul accepta compromisul. Intenția lui nu este tocmai rea, ci vrea să-i servească o lecție fetei

ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ

O CARTE DE CĂPĂTÂI

Este, în primul rând, o carte de căpătâi pentru autorul ei, care a șlefuit la ea toată viața asemenea marelui geometru al rațiunii carteziene, Baruch Spinoza, cel neconformist prin raționalismul religios al metafizicii. Al aceleiași metafizici la porțile căreia, făcând parte din aceeași stirpe a șlefuitorilor de idei, a ajuns și el: Toma George Maiorescu, poet devenit filosof prin panteismul modern al ecologiei și filosof care-și permite depășirea realismului literar prin lecțiile de metarealitate, pararealitate și chiar suprarealitate pe care ni le dau unghiurile din care poate fi privită natura în ansamblul ei. Ansamblu de natură biologică și de natură divină, la interferențele cărora este postat omul cu nevoia lui de adevăr.

Și nimeni n-a demonstrat mai meticolos această nevoie de adevăr șlefuitu-l în minte odată cu șlefuirea diamantelor în atelierul acela pur european din Amsterdamul care-l atrăsese și pe Descartes provocându-l la a dezvolta filosofic geometria și a geometriza metafizic filosofia. E filonul european al gânditorilor ajunși în contact și nu în conflict cu toate descoperirile care erau moderne pentru epoca lor și le-au structurat în așa fel încât să fie mai moderne și mai de teme pentru evoluția ulterioară a gândirii europene. Continuând și perfecționând sudura dintre cultura clasică elină, spiritul legii și administrației romane, monoteismul religiilor abrahamicе, geniul tehnic germanic, rațiunea parlamentaristă a insularilor anglo-saxoni, logica progresului economic din lumile nordice ale protestantismului, toate acestea ajungând a se contopi într-o gândire specific europeană care s-a șlefuit în mințile filosofilor acestui continent așa cum, practic, Spinoza o demonștra în șlefuirea diamantelor.

Într-o asemenea lume eu îl văd evoluind și pe Toma George Maiorescu – poet ritos care, în timp ce-și șlefuieste modernismul funciar al al poeziei pe care o practică, gândește la filosofia modernă, necesară și favorabilă lumii în care trăiește. Favorabilă lumii ! Asta este nevoia pe care trebuie să ne-o acopere orice filosofie de viață adevărată, care nu este nici simplă speculație egolatră, dar nici perfidă provocare a omului la egolatrie. Iar el, prin ECOSOFIA sa, așa ceva țintește. Trăind satisfacțiile actului dezinteresat de-a oferi oamenilor poeme, șlefuitu la cuvintele din vers până ce le dezbracă pe acestea de lustrul frumosului exterior atât de căutat de calofilii care se străduie laudabil ca să se exprime în metafore pompoase, el și-a căutat calea cea mai grea în această șlefuire a metaforei până la roaderea de frumosul exterior. În vreme ce mintea lui se antrenează în efortul pe celălalt domeniu de preocupare și dă naștere unei moderne filosofii simpliste – aceea a întoarcerii la natură.

Logica acestei filosofii pornește teist din însuși Actul Creației Divine, așa cum îl văd religiile abrahamicе, dar ajungând la cele mai moderne concluzii, cele ale simplificării vieții prin recunoașterea naturalului din existență. Pe o asemenea bază, el construiește un fond umanist de gândire practică prin respectarea persoanei umane dar și a naturii ca

persoană, tocmai pentru a ne bucura de Creația Persoanei Divine într-o lume pragmatică a păcii, a căutării naturalului din tot ce întreprinde ființa umană, a căutării spiritului de pace între țări și zone ale lumii, de înțelegere între păturile sociale și a ecumenismului între credincioși, în tot ce întreprinde spiritualitatea omenirii.

Asta face filosoful căutând în ecologie neconvenționalul prin care să putem salva terra și locuitorii ei de convenția de a o distruge pe care o acceptă omul prin logica convențională a acțiunilor sale industriale și industriose ce-i permite să agreze neconținut natura fizică explozând bunuri ce nu mai revin, în vreme ce spiritul omului se golește consumist, având nevoie de o filosofie care să-l facă să revină la credințele ce-l perfecționau odată. Pentru că, paradoxul lumii contemporane care atât de mult s-a înrăit în industriile poluante fizic și moral este de a considera un lucru sau un fapt cu atât mai convențional cu cât este mai artificial, ca și cum convențiile umane și interumane doar pe artificialitate ar trebui să se bazeze. În acest sens, toată energia produsă cu mijloace artificiale este cea convențională, în vreme ce neconvenționale sunt tocmai energiile dintotdeauna, cele care aparțin universului în natura sa și în naturalul său. Adicătelea, explozia picăturii de benzină obținută artificial prin cine știe câte distilări, cracări și reasezări de formule chimice, iar apoi aprinsă cu scânteii de la electricitatea produsă în instalații ale invenției tehnice, e normal să fie denumită *convențională*, în vreme ce drăguțul de vânt care ne mângâie sau ne spulberă de când lume, sau energia luminii ce ne vine de la Sfântul Soare sunt *neconvenționale*.

Ei bine, tot astfel, cu toate scăderile sale subliniate de criticii care ar vrea să-l încadreze în birocrăția curentelor catalogate de ei, Toma George Maiorescu e un poet neconvențional. El își cizelează versul spre a-și confesa mai mult intuițiile decât raționamentele, dintr-o convingere certă că deseori raționamentele pot fi mai greșite decât intuițiile; iar în sinea sa, poetul, așa cum a dat și-un titlu de carte, se simte *Singur cu Ingerul*. În fond, este un poet cu umor candid, care ia în serios inconștientul și subconștientul în stările lor poetice, neapărat fiind un suprealist cum ar vrea să-l catalogheze unii, ci căutând și aici, ca și în filosofia sa, *neconvenționalul*. Neconvenționalul care-l conduce spre a descrie realul, cotidianul, în metalimbajul unor preluări intuitive din ceva care ar putea exista dincolo de realism, sau pe muchea aceea glumeată unde realitatea se hărjonește și se amuză cu metarealitatea ca în cele mai serioase naivități spuse de copii.

Când îl citeam în tinerețe, ziceam că poetul are obsesii ideatice care-l apropie de filosofie. Și iată că l-au apropiat chiar la modul plener al creatorului de școală: Opera lui este această ecosofie care ar trebui studiată mai ales de industriașii și de autorii de inginerii financiare inconștienți de crizele pe care le produc în eforturile lor de convenționalitate impusă prin forță economică, din păcate, însă, foarte convenționale astăzi, în convingerea lor comună de a distruge cât mai repede ce mai avem din omenire.

Și, poate, la fel este fondul insolit al soluțiilor la care

căutare a mijloacelor de expresie care să „traducă” în limbajul poeziei incandescența unor trăiri nu numai autentice, ci și convingătoare, cu vădita intenție de a le găsi un suport ideatic pe măsură. Căci dacă în primele sale cărți, dna Victoria Milescu acorda, ca să zic așa, într-un termen mai puțin literar, prioritate sentimentului, trăirii fruste, impresiei imediate, treptat-treptat, poeta a început să „vadă idei”, cum ar fi spus Camil Petrescu.

Așadar avem a face, de la un volum la altul, cu parcurgerea unor etape ce reprezintă tot atâtea trepte spre conceptualizare și maturizare lirică, fără însă a se marca o definitivă rupere de afecte, ori o voalare totală a lor.

„Poezia – nota prin 1926 Garabet Ibrăileanu – este, în primul rând, ecoul unei sensibilități fragede într-un organism psihic superior; sensibilitatea ia act de univers, vibrând; sentimentul și inteligența răspund, organizează.”

În ce o privește pe dna Victoria Milescu, „organizarea” de care vorbea criticul de la „Viața Românească” capătă concretețe, pregnant, în cartea pe care o ai acum în față, stimată cititor. Respectiva „organizare” se produce cel puțin pe două mari direcții, ambele susținute, aidoma unor cariatide, de idei deopotrivă interesante și totodată adecvate temperamentului autoarei.

Prima ar fi, după opinia mea, cea care vizează un anume tip de meditație asupra existenței, a vieții și a morții, cealaltă o înclinare către poezia sacră, de pătrundere și descifrare a tainelor dumnezeiești cărora, prin spirit și simțire, i se circumscrie în totul și „trestia gânditoare” – omul.

La granița dintre speranță și vis, dintre existență și neființă stă acel *vanitas vanitatum* care i-a dat dintotdeauna ființei noastre flori de neliniște. „Dumnezeu și moartea – citim într-un loc –/ îmi poartă de grijă/ eu fac să dureze femerul/ construiesc o casă pentru vrăbii/ sădesc un pom pentru rai/ fac un copil care va dărâma casa/ fiind prea mică/ și va tăia pomul pentru că nu rodește/ scriu o carte despre toate acestea/ și cineva o va arde/ să se încălzească sub viscol...” (*Imitându-i pe ceilalți*).

Poeta este o nemulțumită – de sine, de lume, de proasta orânduire a lucrurilor – și pe alocuri gata să descopere chiar și unele „conspirații celeste”, dar „reproșul” nu este rost în felul imperativ de odinioară al lui Arghezi, ci cu un fel de resemnare, care mi se pare a veni dintr-o superioară înțelegere a psihologiei umane, dar și a cosmosului. Pentru dna Victoria Milescu „diamantul cerceilor nu mai sună”, „șiragul perlelor s-a tocit”, poeta este trezită de „chemări la nesupunere”, în „vene de crepusculare” vede o „cupă cu vinul nobil și vechi al sângelui”

într-un fel de disoluție a universului, altădată animat de cântecul unor „păsări scumpe și rare”. Viziunea este aici halucinantă, iar imaginea venelor crepusculare comparate cu ramurile unui „copac aproape uscat” este, fără îndoială (și fără exagerare !) demnă de unul dintre cei mai mari poeți ai lumii.

Dna Victoria Milescu practică, pe de altă parte, o poezie sacrificială, în care lamento-ul său se petrece în preajma sau pe altarul poemului, căruia i se dăruie cu totul, care îi domină existența și care rămâne referențial în multe locuri – ceea ce o apropie, desigur, de gruparea așa-zis „optzecistă”, cu care, de altfel, nu i-am descoperit alte tangențe.

Poeta este, în fond, o îndrăgostită de viață și de toate ale lumii, o neînțeleasă (ca orice autentic creator de poezie) și – dăruită cuvântului – se revoltă la gândul morții și al contopirii în univers, sentiment delicat și frumos creionat, ca într-o stampă japoneză (în care umbrele și tușele de culoare vorbesc singure) într-un poem intitulat *Cu milă sau cu invidie*: „Dintre atâtea păsări/ nici una nu te ia în zbor/dintre atâtea flori/ nici una nu-ți spune secretul/ reînfloririi/ dintre atâtea sori/ nici unul nu redevine/ lut cu chip de om/ dintre atâtea oameni/ nici unul nu îți sare în ajutor/ când te atacă haita cuvintelor/ dintre atâtea cuvinte/ nici unul nu se va sinucide/ pentru a te înțelege deplin/ dintre atâtea zile/ nici una nu va rămâne cu tine...”

Un nor de melancolie umbrește chiar și puținele poeme de dragoste din carte, poeme în care inefabilul alternează cu notația simplă, într-o delicată creionare a tandreții umane: „de-aș veni dinspre vânt/ aș șlefui diamante/ de-aș veni dinspre praf/ m-aș lipi de tălpile tale/ însângărând cerul...” (*Dreptul la neîncredere*)

Cât privește poezia circumscrișă sacralului, dna Victoria Milescu nu se pierde în căutări sterile și de sub condei îi ies uneori texte de rară frumusețe, amintind parcă de performanțele de odinioară ale unor V. Voiculescu, Nichifor Crainic sau Bлага: „Cât cer e-n mine/ câte jivine rare/ câte păduri de fag și de smochin/ și câte mări cu nave albe/ tăind rechini, sirene caste/ câte petreceri ferice până-n zori/ și câte omucideri semnate: homo faber, homo industrial, homo duplex/ câte iubiri de ce-i nepământesc/ și în răspăr cu legea/ pe toate țile le dăruiesc/ o, Doamne, ia-napoi ce ți-am prădat !” (*Flăcări pe ape*).

Fără îndoială, cum scriam mai deunăzi într-o cronică la o carte anterioară a acestei autoare, dna Victoria Milescu este o poetă cu mult mai importantă decât unele gloriole ale momentului, elogiare prin reviste. Iar volumul de față o dovedește încă odată.

Florentin POPESCU

ajunge în poezia lui: O aparență de neconvenționalitate în efortul de a dezbrăca versul de tot ce calofilii au construit și au încărcat ca sonoritate exterioară, înfrumusețare narcisiacă și emfază poetică pe deasupra nudității cuvintelor.

Pentru că Toma George Maiorescu nu scrie text poetic ci transcrie idei poetice; el nu asamblează cuvintele în metafore, nu se exprimă esopic în metafore, nu îndulcește viața cu metafore, ci caută metafore în viață, selecționează metafore, descifrează, de fapt, metaforele existente în sine, ca o exprimare a naturii lucrurilor, a paradoxurilor lumesti, a modalităților prin care ni se arată transcendentul. Le selectează și, doar, caută descifrarea naturii lor neconvenționale.

Neconvenționalul, asta este atributul mai apropiat poeziei lui, gândirii lui poetice, chiar dacă i-l simțim pe deplin transformat în vers, sau mai șchioapătă. Dar și schiopătutul este neconvențional, dovedind căutarea a altceva. A ceva ce-i etichetează cu adevărat persoana. Și nu încadrarea modernistă cu orice preț, pe care i-o caută birocrăția industriei literare în graba lor de a face cataloage cu oferte, arhivări și clasări.

Corneliu LEU

“Regina pierdută” de Dieter Stanzeleit

Informația a apărut pe piață anul trecut, în cartea autobiografică a lui Dieter Stanzeleit intitulată “Regina pierdută”. Oficial se știe că regele Mihai are cinci fete. Informațiile din volumul menționat mai sus se bazează pe documente foarte interesante, care arată că Mihai are și un băiat, dintr-o căsătorie ținută secretă. Surprinzător este faptul că, deși a trecut exact un an de la apariția cărții, nimeni nu a negat veridicitatea celor spuse acolo. Deci: Dieter Stanzeleit este fiul regelui Mihai ?

Conform cărții, în 1937 Casa Regală a României hotărăște să unească destinele lui Mihai, fiul regelui Carol al II-lea, cu o fată provenind din Casa Regală a Angliei. Este aleasă Nerissa Bowes-Lyon, rudă de sânge a reginei Elisabeta a Angliei, așa cum o cunoaștem astăzi. Între timp, Nerissa, care avea atunci 18 ani, vine în România, rămâne însărcinată cu Mihai, care avea 17 ani, și se ia hotărârea ca tinerii să se căsătorească în secret, ceea ce se și întâmplă pe 7 septembrie 1939, la Azuga. De ce în secret ? Inițial Casa Regală dorea să lege o alianță trainică cu Anglia pentru ca România să rămână neutră în conflagrația care se prefigura.

Dar în 1939 Hitler era prea puternic și, de frică să nu îl supere o alianță româno-engleză pe față, căsătoria lui Mihai cu Nerissa a fost discretă. La fel de discrete au fost nașterea și botezul copilului rezultat din relația celor doi prinți. Micuțul a primit numele Nicolae Vasile de Alba Iulia, după titlatura tatălui său, Mihai Voievod de Alba Iulia. Mama și copilul sunt trimiși la Săvârșin, pentru a nu afla de ei Germania nazistă, care începuse să ocupe toată Europa. Pe 25 august 1944, Nicolae Vasile și mama lui sunt arestați de Gestapo și duși în Germania, la cartierul general al lui Hitler, în Wolfsschanze, Prusia de Est.

Hitler, prin intermediul Nerissei Jane Irene Bowes-Lyon, membră a casei regale engleze, și al fiului ei, Nicolae Vasile, a dorit să-l influențeze pe premierul britanic Churchill pentru încheierea unui acord de pace separat cu Germania. Descoperind în scurt timp imposibilitatea unui șantaj, a ordonat executarea Nerissei. Fiul acesteia, Nicolae Vasile, a fost eliberat în ianuarie 1945.

Atunci i-a fost încredințat pentru îngrijire unei anume Irma Stanzeleit, o femeie din provincia germană Schmatzin. La vârsta de 6 ani, Nicolae Vasile a primit o nouă identitate: Dieter Stanzeleit.

Dieter a crescut, a devenit un reputat violonist, s-a căsătorit, a făcut doi copii. În tot acest timp el a știut cine este, dar a tăcut. Între timp, regele Mihai s-a căsătorit cu Ana de Bourbon-Parma, cunoscută și sub numele de regina Ana a României, și a avut cinci fiice.

În 1994, Dieter vine în România și începe să-și caute originile prin documente. Află că și Securitatea știa cine este Dieter Stanzeleit și că îl urmărea încă din 1978, conform unui document semnat de Mihai Pacepa. Nefiind un om sărac, după cum ne-a declarat, Dieter a reușit să strângă suficiente dovezi, din toată Europa, care să facă lumină asupra trecutului său. A scris o carte și a scos-o pe piață anul trecut. Informațiile și documentele redată în “Regina pierdută” sunt cel puțin interesante, nu numai pentru Casa Regală din România, cât și pentru istoria recentă a țării noastre.

La final, Dieter Stanzeleit scrie: “Majestate, Tată ! Într-un moment decisiv al triumfului tău ai avut încredere în Bodnăraș (fost ministru comunist al forțelor armate - n.r.). S-au petrecut nenorociri incommensurabile, fără limite, chiar pagube, parțial ireparabile. Știu că ai suferit profund în urma morții soției tale iubite și a pierderii fiului tău, probabil că suferi și azi. Totuși, prin pasivitate nu se poate repara nimic. Depinde de tine să transformi nefericirea și tristețea, nemaînchizându-te față de tot ce ți-a rămas din timpul în care ai fost rege, față de fiul tău legitim, pe care l-ai avut împreună cu Nerissa, prima ta soție și regină neîntronată. (...)

Cu dragoste, Dieter Stanzeleit, alias Nicolae Vasile, Fiul tău și al reginei tale pierdute Nerissa” - și, mai departe: “Sunt Nicolae Vasile de Alba Iulia, fiul regelui Mihai al României și al Nerissei Bowes-Lyon, rudă de sânge a reginei-mamă a Angliei. M-am întâlnit cu tatăl meu la București, la Cimitirul Eroilor, a fost amabil cu mine, am vorbit cu regina Ana, tot atunci și în același climat amical, doar principesa Margareta m-a repezit, nu voi și niciodată ce are cu mine. Cred că tata, care este acum un om în vârstă, este manipulat. În ceea ce privește titlul meu, nu pot renunța la el niciodată”.

APEL CĂTRE PRIMARII COMUNELOR ROMÂNIEI

Doamnelor și domnilor primari, la început de an nou, în virtutea vechii colaborări și conjugării de forțe pentru progresul satului românesc, revista noastră vă roagă să dați atenție propunerii pe care o prezentăm mai jos și să ne sprijiniți în dezbateră pentru perfecționarea și definitivarea ei. Este o propunere ce pare mărunță, referindu-se la foarte mici mijloace economice și foarte mici cantități de mărfuri, dar care privește atât de multe gospodării ce vegetează astăzi la limitele subzistenței și atât de mulți oameni pe care-i macină astăzi inerția încât, printr-o abordare responsabilă, fără mari pretenții s-ar putea ajunge la rezolvarea prin forțe proprii a unor grave probleme sociale:

ARGUMENT

Pornim argumentarea noastră atât de la nevoia socială de depășire a stării de inerție ce caracterizează viața multor comune în care lipsa inițiativei de producție devine chiar mai gravă decât sărăcia iar, din furnizor de hrană satul devine consumator al unor produse aduse din altă parte, cât și de la cea economică de a nu mai lăsa, chiar pe fondul unui consum restrâns, să se piardă, prin nepăsare sau lipsă de inițiativă, roadele unei producții curente pe care gospodăria țărănească tot o are. Neglijate, grădina și livada pe care săteanul tot le posedă, ca și anumite îndeletniciri casnice, agrare ori alimentare pe care el tot le-a deprins, nu se mai valorifică. Ele produc stări și de inerție dar și de sărăcie, precum terenurile care nu se lucrează, fructele care nu se culeg sau păsările și animalele a căror reproducere nu mai contează. Ca să nu mai vorbim despre celelalte valori, ale meșteșugurilor și micilor îndeletniciri ale lucrului de mână care au constituit mândria multora dintre etapele civilizației noastre, iar acum dispar de la noi în vreme ce căutarea produselor lor în lume este tot mai apreciată.

Motivul este limpede: o lume industrializată începe să refuze patriarhalitatea micilor produse. Sau, chiar dacă nu o refuză, o înăbușă atât cu produsele ei de serie cât și cu măsurile fiscale și birocratice croite după dimensiunile marilor industrii și strivindu-l prin greutatea birocrăției lor pe micul producător. Producțiilor gigantice nu le mai pasă nici de firul de ceapă, nici de împunsătura de ac, nici de tristețea unui islaz comunal pe care nu pasc vite, nici măcar de bibilica pe care nu știi dacă gospodina o crește pentru ouăle ei mici sau pentru frumusețea existenței ei ca atare. Marile industrii trec cu tăvălugul peste asemenea amănunte, iar birocrăția financiară pe care ele o presupun sufocă pur și simplu o asemenea viață văzută la dimensiuni mici.

Și, totuși, populația noastră la asemenea dimensiuni trăiește pe mai bine de jumătate din acoperirea geografică a țării, iar această sufocare, chiar dacă uneori se rezolvă economic prin cine știe ce forme neproductive de protecție socială, devine o mare problemă socială, golind de inițiativă o bună parte din populația țării și gonind generațiile din sat. Iar, dacă marile sisteme economice care vor să-și producă mărfurile lor considerându-ne pe noi importanți numai în măsura în care li le consumăm, au alte preocupări, nu același lucru putem spune despre oamenii hărăziți să simtă și să rezolve problemele satului. Aceștia sunteți dumneavoastră, care trăiți în respectivul mediu, vă dați seama de nevoile unui asemenea mediu, simțiți așa cum simt și ceilalți concetățeni ai dumneavoastră și nu puteți rămâne indiferenți la dereglarea naturii însăși a satului ca existență socială. Din acest motiv, temeiul propunerilor noastre sunt oamenii locului, liderii de opinie, primarii și consilierii locali, consiliile locale care trebuie și au dreptul să ia decizii nu în funcție de covârșitoarele probleme ale macroeconomiei mondiale, ci pornind de la firul de iarbă pe care îl cosește concetățeanul său. Este vorba de legislația locală, în sprijinul măruntelor producții locale care, bine chibzuită, poate aduce la fel de mari beneficii ca și marea producție care a dus la înrobitorile legi economice ale globalizării. Este vorba de inițiative în hotărâri locale care să-i avantajeze pe cei mai mici producători care, chiar dacă producția lor de astăzi nu reprezintă altă pondere decât în supraviețuire, vor avea întotdeauna un surplus, dacă vor ști că îl pot valorifica. Această valorificare a produselor locale pe o piață locală ar trebui să capete atenția principală a autorităților administrației publice locale iar, pentru specialiștii în drept și în fiscalitate din primării, ar trebui să conducă la propuneri de exceptare de impozite și taxe, ba chiar de sprijin financiar prin care aceste autorități să încurajeze inițiativa comercială la scara ei cea mai mărunță, stimulându-i pe cei care valorifică ceea ce omul produce în curtea lui și în casa lui – prisosul de legume, de fructe, de păsări, ca și îndemânarea de a țese, a împleți, a lucra lemnul sau pieile, sau lutul, ajungându-se atât la a nu se mai aduce legume trecute pe la oraș, cât și a retrezi îndemnarea ce naște artizanatul atât de căutat în lumea civilizată tocmai prin formele lui de unicat. Noi credem într-o asemenea redresare spre hărnicia ce duce la micul câștig, la venitul mărunț dar care se adună în timp dacă nu i se pun piedici prin măsuri absurde de taxare, așa cum suferă și IMM-urile, darămite asemenea firave începuturi de activitate casnică. Și credem în puterea de a discerne a fiecărui ales local, privind viața concetățenilor săi, sprijinirea acestora cu avantaje pentru asemenea inițiative.

În dorința noastră de a crea la nivel de țară, pentru stimulare și monitorizare, un CENTRU DE STUDIU ȘI INSTRUIRE PENTRU COMERȚUL ȘI MEȘTEȘUGURILE TRADIȚIONALE, ne adresăm primăriilor și consiliilor locale cu asemenea gânduri care să le conducă măsurile și hotărârile spre ceea ce este specific și, mai ales, spre ceea ce este posibil pentru a reda satului românesc spiritul de inițiativă, oricât de mărunță ar fi ea și oricât de modeste ar fi rezultatele ei economice. Pentru că acestea vor fi rezultate realizate prin forțe proprii și îi vor reinvăța pe oameni să se bazeze pe forțe proprii, ceea ce, din punctul de vedere al psihologiei noastre naționale, poate însemna foarte mult.

Este vorba de două produse concrete: Primul este cel din grădină, care poate fi valorificat chiar pe plan local, ne mai aprovizionând comuna din altă parte, dacă se iau niște hotărâri care să-i apere de furia legislației și taxelor pe niște mici negustori ce s-ar angaja la această intermediere. Al doilea este cel din casă, din îndemânările deprinse tradițional care ajung la gama atât de variată a produsului casnic țărănesc, fie el alimentar sau industrial. O legislație locală trebuie să aibă grijă să ocrotească mereu așa ceva, iar legislația țării trebuie să creeze cadrul pentru această ocrotire și stimulare. Iar, ca sistem de lucru, în vreme ce Centrul de Studiu și instruire, a cărui înființare o propunem noi, s-ar ocupa de configurarea unor idei generale de acțiune, ar facilita schimbările de experiență și ar lupta pentru un cadrul legislativ în cadrul legilor specifice administrației publice care să

permită cât mai multe măsuri stimulante locale, pe plan local, primarul și Consiliile ar trebui să propună concret tot felul de asemenea măsuri, luând în grija și apărarea lor și departajându-le de prevederile fiscale ce privesc societățile comerciale existente până acum, toată producția casnică, toată producția ecologică, meșteșugurile tradiționale și, mai ales, comerțul tradițional care le valorifică pe acestea.

La întrebarea dacă este posibil așa ceva, încercăm să înfățișăm o simplă schiță a stării de fapt actuale, după cum urmează:

În ciuda faptului că agricultura practică la noi de proprietari ai unor suprafețe mici sau foarte mici este considerată una de subzistență, nu este lipsit de interes faptul că asemenea producători, sporadic sau doar la unele produse agricole, încearcă uneori să-și valorifice surplusul apărând timizi prin piețe chiar dacă riscă să fie anihilați de așa zișii precupeți contemporani care, de fapt, sunt niște mărunți teroriști ai unui meschin monopol de economie subterană. Din acest punct de vedere considerăm că, indiferent cât de mic aport ar aduce pentru început, formarea unor adevărați precupeți, cu acte în regulă și susținuți fără mare efort de autoritățile locale prin hotărâri de acordare de facilități fiscale, ar putea totuși stimula producția casnică spre surplusuri care să-i cointerezeze pe micii proprietari care nu au posibilitatea sau puterea vârstei spre a deveni cu adevărat fermieri.

Pentru că, pe lângă fiecare gospodărie sătească este imposibil să nu se găsească un zarzavat în plus, o fructă, o floare sau un ou pe care omul le-ar valorifica bucuros dacă ar putea lua mai mult decât cheltuiește cu mersul la târg și riscă prin umilirea de către acele „interfețe” de bișniță din piețele noastre agroalimentare. El nu are puterea economică pentru producția regulată a unei mărfi pe care s-o transporte și să-i gestioneze vânzarea, dar ar da bucuros (și, poate, realizând visul nostru de a-i reactiva și a-i scoate din inerție pe gospodarii satelor, chiar s-ar simți stimulat să producă mai mult) unor consăteni în care are încredere, ca să-i ducă la piață sau să-i valorifice chiar în comună, cele câteva fire în plus pe care i le produce grădina, fructele pe care nu ajunge a le istovi din livadă, carnea și ouăle orătâniilor.

Din acest punct de vedere considerăm că ar fi util și chiar eficace pentru aprovizionarea unor sate în care se aduce marfă de la oraș sau din supermarketuri, să se încerce din partea autorităților locale stimularea unor cetățeni de a-și folosi o parte din timp ca precupeți, inventariind cam ce producție mărunță pot valorifica de la concetățenii lor și preluându-le prisosul rămas din ce produc aceștia pentru subzistență, spre a-l revinde chiar pe piața locală, dacă nu în târguri mai mari. Dar, bine-

înțeles, fiind vorba de o afacere mai degrabă tot de subzistență și nu de o întreprindere, va trebui să se găsească pentru aceasta posibilitatea de a se desfășura cu mai puține forme contabile și taxări decât în birocrăția care afectează comerțul propriu-zis. O asemenea stare de lucruri s-ar putea realiza prin simplificări făcute în hotărâri de interes local, îndemnuri date de primar și consilierii ce chibzuiesc la binele comunei, prin mici facilități de genul unei tarabe sau a unui teren public puse la dispoziție și, bine înțeles, o mică instruire gândită pe plan central și aplicată local, pe care ne angajăm chiar noi să o facem publicând unele articole și instrucțiuni în revista „Albina românească” și organizând o dezbateră pe această temă într-o ediție a Consfătuirii Naționale a Intelectualilor de la Sate.

S-ar forma astfel, la unii oameni mai întreprinzători de la sate, nevoiți și ei să-și rotunjească modestul câștig făcând câteva ore pe săptămână asemenea acțiuni de precupeție; s-ar consolida o mentalitate de inițiativă care ar conduce la cel puțin două rezultate imediate: 1. - valorificarea pe plan local, la o piață sătească (ce poate începe doar cu o tarabă sau la celebrul bufet din comună ce poate deveni magazin și cu fructe locale, nu numai cu biscuiți expirați) a surplusului de produse din mica gospodărie țărănească, pe de o parte; iar, pe de alta: 2. - stimularea oamenilor la a produce mai mult, a-și valorifica mai bine terenul și capacitatea de muncă, atunci când văd că pot avea un câștig suplimentar; deci o activizare a întregii populații care mai are forță de muncă și constată că aceasta îi poate aduce un cât de mic venit.

De aici, pe urmă, libera inițiativă își va spune cuvântul și, poate, vom reajunge la precupeții adevărați, ca intermediari și stimulenți ai micii producții de mărfuri agricole și de industrie casnică, prin care să ajungă a fi aprovizionate și piețele mai mari, sau unele mărfuri să fie preluate pentru valorificări superioare.

Este vorba de un efort minim, la îndemâna fiecărui consiliu local, depinzând de priceperea aleșilor locali în a crea facilități care să atragă și să stimuleze asemenea oameni. În paralel cu aceasta, în baza experienței de instruire a voluntarilor sătești în diverse domenii, prin publicațiile noastre și mijloacele noastre formative, noi ne-am angaja să prezentăm un proiect de formare a unei rețele de formatori, nu mai mult decât doi-trei la nivel de județ, care să devină instrumentele socio-educative și stimulante ale consiliilor județene. Un mic nucleu specializat prin care să se realizeze acțiuni de inițiativă locală în această direcție, să se provoace, să se monitorizeze și să se sprijine apariția unor asemenea foarte mici întreprinzători dintre care, prin selecție naturală, vor apare apoi unii mai puternici, antrenându-se în stimularea producției satelor noastre cu toate capacitățile lor, oricât de mici ar fi ele.

Printr-un asemenea proiect, după cum am spus, noi intenționăm să punem bazele unui CENTRU DE STUDIU ȘI INSTRUIRE PENTRU COMERȚUL ȘI MEȘTEȘUGURILE TRADIȚIONALE, începând a alcătui o bază de date, o serie de programe analitice de instruire, de la cele mai simple și mai accesibile cu putință, constând dintr-o broșură - până la unele avansate care să asigure formarea unor persoane drept stimuli zonali sau județeni sau specialiști de cercetare în domeniul stimulării inițiativei proprii cetățenești, intrând în legături de rețea și schimburi de experiență cu organisme similare care există în sistemele de educație a adulților din țările avansate. Asemenea persoane pot deveni cu timpul consilieri sociologici pe problema respectivă sprijinind diverse instituții guvernamentale și neguvernamentale în educația liberei inițiative cetățenești și în monitorizarea evoluției ei într-un cadru de progres al societății românești.

- **Specialiștii apreciază că agricultura României asigură alimente pentru o populație de trei ori mai mare, dar noi importăm azi 80% din ce mâncăm.**
- **Criza vine odată cu importul pentru care luăm credite ce conduc iar la criză.**
- **Mica gospodărie românească este încă o sursă sigură de alimente.**
- **Mic sau mare, câștigul e câștig. Mica gospodărie poate deveni o mare sursă și o soluție pentru șomaj.**